

Redactioneel

In dit speciale jubileumnummer ter ere van ons 30-jarig bestaan, blikken enkele oude 'rotten' uit het vogelvak terug op 30 jaar vogels kijken in het Rijk van Nijmegen. Rob en Henny Gorissen en Hans Wegman vertrouwden hun diepste zielenroerselen toe aan het papier. Erik van Winden dook in 30 jaar regionale watervogels en alle oud-voorzitters worden nog een keer uit de oude doos gehaald.

De ontdekking van een roepende witkopgors (men heeft helaas deze megaklapper niet gezien) was voor Minne Feenstra aanleiding om alle trekroepjes van witkopgorzen, geelgorzen en andere gorzen te ontrafelen. Hij kwam veel te weten!

Het zeer succesvolle Jaar van de Huiszwaluw (veel dank Nico en Kell!), maakt plaats voor een nieuwe jaarsoort: de Zwarte Roodstaart. Geef ze door.

Het jubileumjaar kende een hoogtepunt in de vorm van een fraaie tentoonstelling met de mooiste natuurfoto's, welke in het Wilderniscafé in Kekerdom hangt. Op onze vernieuwde website (klasse webredactie!) is alles na te lezen over het hoe en wat van deze fotowedstrijd. De tentoonstelling hangt er tot in ergens diep in 2006, dan gaan we hoogstwaarschijnlijk weer een fotowedstijd en tentoonstelling organiseren. Dus vanaf nu altijd die (digitale) camera mee! Rest ons u allen een vogelrijk 2006 toe te wensen.

Namens de redactie,
Harvey van Diek

P.s. Dit was de laatste Mourik welke door Peter Eekelder is gelay-out. Zijn redactiestokje wordt overgenomen door Menno Hornman. Peter heel veel dank voor de prettige samenwerking en mede door jou is de Mourik geworden tot wat het nu is...!

Sluitingsdatum kopij volgende Mourik: 31 januari 2006

23 maart ALV in wijkcentrum Burghardt (Burghardt v/d Berghstraat 112) om 20.00 uur

Dertig jaar vogelen: Ervaring van nul tot nu

Henny en Rob Gorissen

In mijn jeugd ging de meester de laatste dag voor de grote vakantie voorlezen. In 1975 dacht een van de oprichters van onze vogelwerkgoep die aan een avondschool les gaf: “voorlezen” doe je niet meer aan volwassenen. En zo zat de laatste schoolavond een gapende klas te luisteren naar het verschil in lach van de Zwarte en de Groene Specht. Dit was onze kennismaking met de net opgerichte VWG.

De dertig jaar ervoor hadden we in het westen van het land gewoond en daardoor leerden we nu pas de Ooijpolder kennen. We struinden door de Groenlanden, die weliswaar net waren afgesloten, maar gelukkig niet hermetisch. Tot het donker naar Woudaapjes staan luisteren in de hoop een glimp van een vliegend exemplaar op te vangen. Soms lukte dat. Rietzangers en Grote Karekieten waren toen nog niet schaars of verdwenen. Maar de eerlijkheid gebiedt te zeggen dat dat voor ons soorten voor gevorderden waren en tegen de tijd dat wij ons gevorderd gingen voelen waren die vogels uit de Ooijpolder verdwenen.

Telescopen waren toen voor vogelaars nog geen gemeengoed, zeker niet voor beginners. Wij waren echter in het bezit van een astronomische kijker. Rob was immers altijd al in Venus geïnteresseerd. Al zie je door zo’n kijker een Watersnip op z’n kop, je haalt hem wel 100 keer dichterbij. Nadeel van zo’n ding is wel dat een brandpuntsafstand van 100 cm betekent dat de telescoop ook meer dan een meter lang is. Op een zondagmiddag stonden we met dat apparaat op de dijk bij Erlecom. Stopt er een motorrijder en vraagt of hij mee mag kijken. Dacht dat we zonder te betalen toch de races op het toenmalige circuit bij Gendt stonden te volgen.

In het Rijnmondgebied hadden we nog nooit een vogel gezien en zo was er dus veel in te halen. Dit gebeurde met name tijdens roofvogel- en waterwildtellingen waarbij dan steeds een ouwe rot in het vak meereed. Het riviertraject Heumen – Appeltern konden we op den duur wel dromen en één roofvogeltelling heeft ooit een nachtmerrie opgeleverd. Het was dik winter en er kon weer eens in het weekend geschaatst worden. Toch moest het Land van Maas en Waal afgestruind worden, maar de ouwe rot had beloofd dat Rob om 2 uur ’s middags weer thuis zou zijn. Henny (Friezin, dus met schaatsen aan geboren) heeft tot donker zitten

wachten en Rob was bij thuiskomst blij dat deegrollen toen al uit de mode waren.

Voordat Ameland ontdekt werd als meerdaags excursiegebied werd in de beginjaren steeds een ander gebied uitgekozen. Zo waren we een tweetal keren in Burgh Haamstede en daarvoor, onze allereerste keer, was naar Het Woold bij Winterswijk. Daar leerden we het verschil tussen Zwartkop en Tuinfluiter, zagen we onze eerste IJsvogel ooit en schrokken we ons rot toen een Bosuil reageerde op het imiteren door in je vuist te blazen. Achteraf zal dat wel de excursieleider zelf geweest zijn.

Op zoek naar Bonte Vliegenvangers, die toen nog niet rond Nijmegen voorkwamen, moest ik over prikkeldraad naar een ander perceel. Het paaltje waar ik op leunde brak tijdens de overstap af. Iedereen vond dat leuk. Nou ja... in ieder geval hield ik er aan over dat ik werd afgebeeld in de Mourik, samen met mijn te hulp snellende eega. Welk VWG-lid kan zeggen dat hij een keer persoonlijk is afgebeeld in ons verenigingsblad? Ik ben hier dan ook supertrots op. Eén keer? Nu dus twee keer!

Onze oudste zoon ging als baby de allereerste keer mee naar Ameland. Die eerste keer zaten we op 't eind van een middag met z'n allen met het eten te wachten op een vogelasiel-houdster uit Gennep en toen die uiteindelijk binnenkwam verontschuldigde ze zich hijgend: "Roodkopklauwier gezien". Nadat de plek, helemaal op de andere kant van het eiland, was uitgelegd zag je even later bij de Kooiplaats, waar we logeerden, een stofwolk en louter condensstrepen.

Na de komst van onze tweede zoon moest het vogelen een versnelling lager. Veel minder in 't weekend er op uit. Om toch binnen de VWG actief te blijven ging Rob oude inventarisaties van de Ooyse Graaf uitwerken. In het huidige SOVON-tijdperk lijkt het onbestaanbaar maar er werd toen geïnventariseerd en dat was het dan. Uitwerken is vervelend

en (toen) blijkbaar nergens goed voor als je tijdens je rondes geen krenten in de pap hebt kunnen ontdekken.

Zo wist het bestuur van onze VWG dat er enorm veel over de Ooijpolder bekend was maar die kennis lag verborgen in dagboekjes van vogelaars binnen en buiten de VWG en al of niet uitgewerkte inventarisaties lagen in meer dan een dozijn laatjes. Het bestuur zag het als taak om al die gegevens te verzamelen en te ordenen.

Na drie jaar zat het werk erop. Er was een behoorlijk dik verslag geproduceerd en de bedoeling was om dat uit te geven met zo'n geplakte rug. Echter.....toen we het concept lieten lezen aan een beroepsvogelaar die in Nijmegen getogen was, was deze zo onder de indruk van het geheel dat hij stelde: "Jongens, daar moeten jullie een heuse avifauna van maken." Door studie en gezinsuitbreiding van andere redactieleden duurde het nog eens drie jaar voordat in 1985 "Vogels van de Ooijpolder" verscheen.

Nu zet je achter de pc de meest professionele grafieken in elkaar, maar in dat oertijdperk ging ik op mijn werk naar een medisch tekenaar en die gaf dan b.v. het aantalsverloop van doortrekkende Zwarte Ruiters grafisch weer. Ook nooit gedacht dat ik me druk moest maken over een al of niet schreefloze letter. Of over de plaats van de paginanummering, bovenaan de bladzijde of onderaan, en dan in het midden of juist niet.

Dat het ongegeneerd mogen kijken in oude dagboekjes van iemand die je kent nieuwe feiten oplevert, zal niemand verbazen. Door mijn leeftijd ben ik juist die dingen vergeten waar u nu op wacht maar niet de waarnemingen van een Ooijbewoner die behalve in zijn eigen omgeving ook meerdere jaren naar de Camargue ging vogelen. Dit was voor ons aanleiding om ook eens in het buitenland ervaring op te doen. Kamperen zat al in ons bloed en met die twee kleintjes erbij moest dat ook lukken. Luiers verwisselen doe je op de motorkap. Twee keer zijn we naar de Rhône-delta geweest en we hebben daar zoveel gezien dat het verslag ervan alleen al een hele Mourik vulde (jrg 9 no 3).

Nadat we door de leeftijd van ons nageslacht aan de schoolvakanties gebonden raakten, zat het er niet meer in om lekker in het voorjaar lang met vakantie te gaan. Noodgedwongen in het voorjaar thuis, ben ik (Rob) zelf gaan inventariseren. Ervaring had ik opgedaan met VWG-projecten als "de Groenlanden", "het Oosterhoutse Bos" en "De Holdeurn". Zelf ging ik het Leurse Bos doen. Wel minder soortenrijk, maar je hoeft je bed maar uit te rollen en je bent er. Heel wat waard als

de zon al om 5 uur opkomt en jij een uur voor zonsopgang moet beginnen met inventariseren. Ik was zo enthousiast dat ik ook nog eens stadsvogels ging inventariseren in de wijk waar we toen woonden. Nou, daarvan was ik snel bekoeld: 70 procent merels en mussen. Echt niet leuk en dat heb ik dus maar drie jaar volgehouden. Ook mijn enthousiasme voor het Leurse Bos begint nu te tanen. Fluiter verdwenen, Nachtegaal verdwenen, Koekoek verdwenen en nu de Zwarte Specht al drie jaar niet meer. De inventarisatiepap begint een sleur te worden en de krenten zijn er ook nog eens uit.

We waren bij de lagereschoolleeftijd van de kinderen gebleven. Zo eind jaren '80 gingen we weer mee naar Ameland. De Roodhalsgans kwam nog jaarlijks op de Zoute Weiden en op het trapveldje voor ons logeeradres Rouwkwikstaarten. Schitterend, weer een Visarend boven de Eendenkooi. Er werd toen nog geboerd op de Kooiplaats. Waar nu de tafeltennistafel staat, stonden de koeien en in de toiletruimtes de schapen. Toen het een keer met school uitkwam zijn we als gezin een extra week gebleven. De jongens kwamen toen een keer schreeuwend ons achter de telescoop vandaan halen. Kom eens kijken, er worden lammetjes geboren. Tja... waren we net van plan een keer in plaats van over vogels het met de jongens over bloemetjes en bijtjes te hebben, zijn die schapen ons voor.

Een van de meest indrukwekkende waarnemingen van de afgelopen 30 jaar dateert uit najaar '94. Oudste zoon Ruud is ziek en ligt bovenin een stapelbed op zijn kamer met uitzicht op een gemeenschappelijke parkeerplaats achter ons huis. Als een van ons hem wat verzorgt, merkt hij terloops op: er zitten Beflijsters op de parkeerplaats. Arme jongen, begint wat te hallucineren. Toch dramt hij door (doet hij nog steeds) en wij, met kijker erbij, zien wat Merels scharrelen, die niet te geloven..... af en toe die witte maan laten zien !

De volgende ochtend had ik een afspraak. Ik zou opgehaald worden en ben te vroeg klaar. Zit verveeld door ons voortuintje van 6 bij 6 te kijken in afwachting van een auto. Dan vliegen er twee Beflijsters de tuin in en gaan in een Rhus (fluweelboom) zitten. Op 3 meter van het raam !!!! We krijgen alle tijd om dit schouwspel op ons in te laten werken. Maar verwerkt hebben we het nog steeds niet.

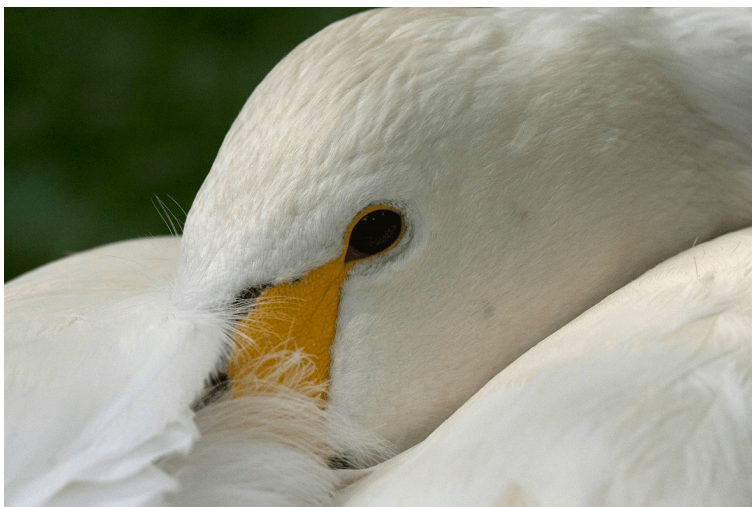
Het zal zo midden jaren 90 geweest zijn dat we steeds minder in de Ooijpolder kwamen. Vanaf deze tijd kennen we niet iedereen meer

binnen de VWG, en andersom. We ontdekten dat alles wat de Ooijpolder biedt (nou ja, alles...) ook ten westen van Nijmegen te zien is, alleen je moet er soms verder voor fietsen. In de Afferdense- en Deesterwaarden herken je de Millingerwaard.

Het was in '96 dat we in het Beuningse Veld 4 Kleine Zwanen in de kijker kregen waarvan er 2 een halsring hadden. De een een blauwe en de ander geel. We stuurden de gegevens door naar twee adressen, want het bleken verschillende onderzoekprogramma's en na verloop van tijd kregen we bericht. Dat maakte ons zo enthousiast dat we bij iedere groep Kleine Zwanen die we nadien tegenkwamen speurden of er een geringde tussen zat.

Rob zat in die periode in de kascontrole-commissie en bij een bezoek aan onze toenmalige penningmeester in 's-Hertogenbosch bleek dat deze óók achter Kleine Zwanen aan zat. Alleen hij liet het niet op toeval aankomen of je Kleine Zwanen tegenkwam, hij zocht ze op. Inmiddels hadden wij ook de nodige life-lists ontvangen en kwamen zo achter favoriete pleisterplaatsen. Precies op dat moment verscheen ook de SOVON-uitgave met het overzicht van pleisterplaatsen van ganzen en zwanen.

Nagenoeg alle plekken liggen buiten het werkgebied van onze VWG. Maar één, een topper, ligt gelukkig dicht bij Wijchen. Als we het Land van Maas en Waal afgestruind hebben, iets wat we in het seizoen toch wel iedere 14 dagen doen, steken we bij Lith even de Maas over om bij Oss te kijken of er tussen de 200, 500 of 700 kleintjes soms ringen zitten. In het begin leefden onze ouders nog en werd bezoek aan Friesland gecombineerd met Eempolder of Noordoostpolder. Naar Rotterdam reden we via de Krimpenerwaard of het Land van Altena. In

Kleine Zwaan (foto Harvey van Diek)

dit laatste gebied zagen we nabij Babyloniënbroek na 3 jaar de gele ring terug waar het ooit mee begon. Wat er dan in je omgaat is moeilijker uit te leggen dan hoe zout smaakt.

Twee jaar geleden hebben we een VW-campertje gekocht. Enerzijds willen je 60+ botten comfortabeler slapen, anderzijds verleng je het kampeerseizoen. Ja, je kan er zelfs het hele jaar door mee kamperend vogelen en zo hebben we nu al twee keer de periode tussen Kerst en Nieuwjaar in Zeeland doorgebracht. Niet meer terugrijden naar Nijmegen maar slapen op een parkeerplek bij de Slikken van Flakkee of bij Bommenede. 's Zomers kan je zulke fratsen niet uithalen, dan jaagt de politie op wildkampeerders maar op winteravonden knuffelen ze liever hun Zeeuws meisje.

Met dat busje hebben we de grenzen van onze Kleine Zwanen-jacht ook verlegd. Zochten we tot voor kort de overwinteringsgebieden op, afgelopen voorjaar hebben we de kleintjes een stukje weggebracht. Net als steltlopers hoppen Kleine Zwanen ook. De Duitse rivieren Ems, Weser, Elbe zijn naast het merengebied tussen Müritz en Oostzee fourageerplaatsen tijdens de trek. Schitterend is het om langs de Ems of Elbe een Kleine Zwaan te zien die je kent uit de Princepeel. Inmiddels hebben we al 115 individuele Kleine Zwanen afgelezen. Vele zullen al niet meer leven.

Een ander voordeel van zo'n camper is dat je vogelt van opstaan tot naar bed gaan. Afgelopen jaar trokken we door Spanje en zo sliepen we in Villafila naast een schuurtje dat tot waarneemhut was getransformeerd. Je kon op het dak klimmen en toen we dat bij zonsopkomst deden, telden we verspreid 110 Grote Trappen waarvan beurtelings een tiental de slagroomtoef-houding aannam. Bij Belchite op de P-plaats van het Dupontsleeuwerikken-reservaat was de prachtige zang tijdens ons ontbijt niet van de lucht.

Tot slot mag het overnachten zomaar op een boerenweggetje in de Monegros niet onvermeld blijven. De Kleine Trappen waren 's avonds nog aan het prutten toen Steenuiltjes al begonnen te roepen. Hier kwamen Monegros-herinneringen boven aan de fantastische dia-avond, die Ward, Ronald en Gerard over hun Spaans onderzoek 20 jaar geleden presenteerden. Alles op muziek, waarbij in een passage van Stravinsky's Vuurvogel bij iedere paukenslag een naderende Monniksgier steeds dichterbij kwam. Overdonderend ! Deze light- en soundshow is onze mooiste VWG-herinnering.

Voorzitters van de VWG.

In de afgelopen 30 jaar passeerden de volgende voorzitters de VWG-revue.....

1975 - 31-8-1978	<i>Dick Visser</i>
31-8-1978 - 6-9-1984	<i>Johan Thissen</i>
6-9-1984 - 10-9-1985	- (geen vz)
10-9-1985 - 17-9-1990	<i>Laurens Rietveld</i>
17-9-1990 - 24-3-1991	<i>Dick Visser (a.i)</i>
24-3-1991 - 8-3-1992	<i>Raymond Pahlplatz</i>
8-3-1992 - 24-3-1997	<i>Michiel van der Weide</i> (deels a.i)
24-3-1997 - 4-3-2003	<i>Menno Hornman</i>
4-3-2003 -	<i>Twan Teunissen</i>

Dick Visser

1^e voorzitter van 1975 tot 1978

Geen foto beschikbaar

Johan Thissen (rechts op de foto)

2^e voorzitter van 1978 tot 1984

Laurens Rietveld

3^e voorzitter van 1985 tot 1990

Raymond Pahlplatz (midden)

4^e voorzitter van 1991 tot 1992

Foto uit 1992. In Lelystad-haven geflankeerd door twee andere voorzitters.

Michiel van der Weide

5^e voorzitter van 1992 tot 1997

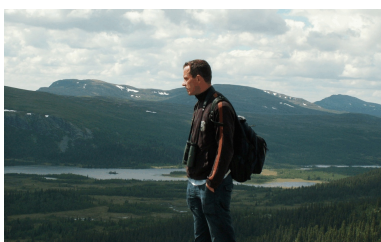
3 juni 1992: Vlieland in de lepelaarkolonie achter Oude Kooi tijdens het ringen van jonge lepelaars.

Menno Hornman (links op de foto)

6^e voorzitter van 1997 tot 2003

Januari 2004: Iran, Khuzestan

Twan Teunissen

7^e voorzitter vanaf 2003

In Nationaal Park Ormtjernkampen in Noorwegen

Van stilstaan en tellen

Bijna 30 jaar VWG in herinneringen

Hans Wegman, Oude Graafseweg 128, 6543 PV Nijmegen, hans.wegman@han.nl

Opgegroeid ben ik in een stukje Nederland waar iedere roofvogel een 'klemmert' genoemd wordt en waar we als kleine kinderen heel vertrouwd waren met de aanblik van een vogeltje, dat we als 'straatmusje' aanduiden, een musachtig vogeltje met een koddig kuifje, dat toentertijd veel op de stoep rondscharrelde (een vogeltje dat we haarscherp onderscheidde van een gewone huismus) en dat tegenwoordig vrijwel nooit meer te zien is in deze contreien: *Galerida cristata* Kuifleeuwerik. In de jaren vijftig hipte die vrolijk rond in het gele zand van de nieuwbouwwijken en tot ongeveer 1960 was het een dagelijkse verschijning, zelfs voor heel prille vogelaartjes. In zijn Woordenboek van de Nederlandse vogelnamen noemt Klaas J. Eigenhuis de *klemmert* niet - wel de taalverwante *klem* of *klamper* – en heeft hij het *straatmusje* wel opgenomen, maar dan als *huismus*. Eigenaardige zaak.

Ik kom uit Twente; mijn ouderlijk huis stond op de grens van de gemeenten Hengelo en Weerselo, aan de rand van een wilgen-populierenbos met een onderbegroeiing van vlier en wilde framboos. Op honderdvijftig meter lag een grote, een eeuw oude kleiput. Ieder voorjaar zat het bos vol met geel-zwarte vogels met felrode snavel, die een melodieuze geluid voortbrachten, het enige vogelgeluid dat ik zo goed kan imiteren dat de vogels erop reageerden.

Vogelaars kende ik niet in onze buurt, wel struinden er vogelvangers rond met lijnstokken en vangkooien. In een eerder artikelje in de Mourik heb ik al eens uitgelegd dat de status van die vogelliefhebbers in de jaren vijftig en zestig snel veranderde; van lieden met een interessante hobby die heel wat te vertellen hadden, tot onverlaten die je van je land mocht ranselen. Ik was geen vogelaar toen ik in Nijmegen kwam wonen, ik had wel jarenlang tussen bijzondere vogels gewoond. Op een dag in 1977 werd ik lid van de Vogelwerkgroep Nijmegen. Ik denk vanwege de excursies. Ik ben mee geweest op een nachtexcursie naar de oude steenfabriek bij de Paardenwei, waar destijds talloze Ransuilen rondvlogen. Overigens heette de Paardenwei toen nog geen Paardenwei en van de steenfabriek was veel meer over. Ook naar de Jansberg togen we, waar ik voor het eerst een Fluitier hoorde en hele verhalen vernam van de rattenvanger van de gemeente Elst.

Een Redeniers

In het onlangs afgebroken gebouw van Natuurkunde aan het Toernooiveld organiseerde de Werkgroep een vogelcursus: Dick Visser vertelde ons over Gier-, Huis- en Oeverzwaluwen, Braamsluipers en Tuinfluiters, over het verschil tussen een vrouwtje Wielewaal en een mannetje Groene Specht. Op de eerste avond stond ik in de pauze bij een groepje cursisten, waar iemand met een grote snor vertelde dat hij een Redeniers over had zien zwemmen. Opmerkelijk, we werden er stil van. Een Redeniers, wat in hemelsnaam was een Redeniers?

Aanvankelijk dacht ik aan een grote zwemvogel, toen aan een rat, zeg maar een soort Bisamrat, vervolgens kreeg ik het beeld van een manke hond en uiteindelijk dacht ik dat het misschien toch wel om een persoon ging. Wist ik veel!

Ook de anderen hadden het er moeilijk mee. De cursusleider, die bij het groepje stond, herhaalde het woord een paar keer: Een Redeniers, een Redeniers? Hij keek bijzonder wazig. Iemand opperde: een Redenice, een Frans woord misschien? De spreker, de man met de grote snor, vertraagde zijn verhaal en liet daarbij het woord Gennep vallen. Het was tussen Gennep en Ven-Zelderheide. Meteen was het alle luisteraars klip en klaar: hij had bij Gennep een ree de Niers over zien zwemmen. Tot op de dag van vandaag ben ik er stellig van overtuigd dat het Rob Gorissen was die het verhaal over de zwemmende ree vertelde.

Mijn lidmaatschap van de VWG duurde een jaar of drie. De Mourik verscheen in die tijd in een felgele omslag en in een hardnekkige frequentie, eens per drie maanden. De rubriek Waarnemingen stond centraal in het blad. Die spelde ik. Kleine jagers, Porseleinhoenen, Rode Wouwen, Grote Gele Kwikstaarten, IJsvogels, altijd waargenomen door initialen als OvH, DV, WH, JH.

Wat heb ik die onbekende mensen benijd. Het feit dat de waarnemer met zijn initialen was vermeld, versterkte voor mij de indruk dat het om iets heel uitzonderlijks ging, iets dat voor gewone stervelingen met een verrekijker niet weggelegd was. Van een van mijn eigen waarnemingen heb ik pas jaren later begrepen hoe bijzonder die was. Op een voorjaarsmorgen in 1978 zag ik een vuilgeel reigertje in een rare houding tegen een rietstengel hangen achter het elektriciteitshuisje aan de Hezelstraat (Groenlanden). Een raar reigertje. Dezelfde morgen nog zag ik het beest snel naar het zuiden wegvliegen.

In 1993 werd ik opnieuw lid van de VWG. Nu actiever. Als penningmeester. Maar ook als teller. Met Harvey van Diek, Peter Hoppenbrouwers en Dio Hornman telde ik vanaf november 1994 de Maas. De rakken 7110, 7130 en 7210 van het traject Maas-Noord, Gelderland; tussen de sluis bij Heumen en de Gouden Ham bij Appeltern.

Dat traject tel ik inmiddels al voor het twaalfde winterseizoen. Begint dat nou niet te vervelen?, vroeg onze voorzitter me vorig jaar. Nee, zei ik, ik hou van stilstaan.

Harvey, Peter en Dio hebben intussen plaatsgemaakt voor aanvankelijk Gerard Verwoerd, later voor Dick Douwes. We zien niet zoveel spectaculairs op onze route, maar de water- en roofvogels die we zien worden langzamerhand vertrouwde individuen, van wie het meteen opvalt als ze ontbreken. Over een aantal van onze vaste metgezellen op de route zal ik hieronder kort berichten.

Tocht langs de Maas

We starten in Heumen, waar het Maas-Waalkanaal in de Maas komt. Nergens is verordonneerd dat we van oost naar west moeten tellen, maar we hebben nooit anders gedaan. Bij de laatste boerderij voor de Maasdijk staat al zolang we tellen een oude Belgische vrachtwagen. Op het golfplaten dak van de schuur zit vaak een Zwarte Roodstaart. Tot begin 95 zat er ook een Steenuil, een van de drie op onze route. De hoog op het dijklichaam gelegen weilanden herbergen Canadese en Grauwe ganzen, Knobbelswanen, Kokmeeuwen, maar soms ook helemaal niks. De mooiste waarneming was een Ruigpootbuizerd, vlakbij zittend op een weidepaaltje, in januari 2002.

Voort rijden we naar het jachthaventje, waar aanvankelijk op iedere meerpaal een Kokmeeuw zat. Tegenwoordig zijn die palen bijna altijd leeg. Wel zijn de weilanden langs de toegangsweg blijkbaar rijk aan muizen. Hier zit de grootste concentratie aan Blauwe reigers in ons telgebied, een keer veertien stuks (september 2005).

Verder westelijk gaan we de Maasdijk op, onder de hoogspanningsleidingen door. Aan de noordkant ligt een fraai vijvergebied, dicht met struweel omzoomd. Ideaal voor IJsvogels. Nooit een gezien! Sterker nog, zelden zo'n vogelloos natuurgebied getroffen. Zuidelijk liggen uiterwaarden die het ene jaar vol maïs staan, het volgende jaar dienst doen als weiland. De dijk buigt scherp af naar het zuiden en vervolgens weer naar het westen en ligt dan ook vlak langs de rivier. Precies op dat punt staat een weidepaaltje, waar we op drie

achtereenvolgende septembervertellingen (2002, 03 en 04) een Paapje aantreffen. Dit jaar trouwens ook, maar dan iets westelijker. Verder ligt dit stukje dijk blijkbaar in een trekroute van Tapuiten. Iedere september komen we ze hier tegen, opvliegend vanaf het prikkeldraad. Een halve kilometer westelijker is protserige nieuwbouw verzezen op last van zeer welgestelde lieden die de aanblik van hun woonkasteel trachten te verhullen door wilgen- en elzenopslag. Daar ligt ook de blokhut, waar Dio, Peter en Harvey die ene keer dat ik niet mee kon tellen, in april 1995, een paartje Beflijsters ontwaarden. Toen ik het vernam ben ik er speciaal voor naartoe gereden. Zonder resultaat.

Bij de Tempel, een driehonderd jaar oude boerderij, die zo heet omdat hij in de achttiende eeuw als schuilkerk heeft gediend, staat een schuurtje met een berg hakhout ervoor. Daarop troffen we maand na maand een Steenuil en soms zelfs twee. Tot januari 1999. Toen was hij weg. Nooit meer teruggezien. De vorige maand is het schuurtje ten slotte ook afgebroken.

We verlaten nu de dijk en gaan verder over een verhard weggetje door de uiterwaarden, omzoomd door Meidoorn en Gelderse Roos.

Tenminste, als die niet door de percee-eigenaren tot op de stronk getrimd zijn. Aanvankelijk was dit een afwisselend landbouwgebied, met hagen, stukken bouwland en weide. Veel ganzen, Kieviten, Blauwe en Bruine kiekendief, Smelleken, Watersnippen (tot 1996). Inmiddels is het een onafzienbaar, eentonig terrein, waar tot diep in de herfst maïs staat. Langs de oude Coehoornschans (Meidoorns met Koperwieken en Kramsvogels) bereiken we de sluiskom van Grave. Daar is de watervogelstand de laatste twee jaar beduidend minder geworden. Zagen we in het begin vaak grote groepen Kuif- en Tafeleenden, Futen, Dodaarzen, Zilver- en Mantelmeeuwen, IJsvogels zelfs (en niet te vergeten het paartje Krooneend in november 1998) tegenwoordig bepalen Grauwe en Nijlganzen het beeld.

Wel, dat was rak 1. Vanaf de Graafsebrug bevinden we ons in het tweede rak. De Aalscholvers op de lichtmasten bij de sluis! Bij Nederasselt en Balgoy is meestal niet veel te zien, maar de Loonse Waard loont meer de moeite. Het is een zandafgraving, die steeds groter wordt. Datzelfde geldt trouwens voor de jachthaven De Batavier. Het oostelijke plasje leverde voorheen vaak gemengde groepen eenden op. Wilde, Kuif, Tafel, Slob, Krak, verder Dodaars, Oeverloper, Witgat, ook Brilduiker. Het laatste jaar is de plas nogal eens helemaal leeg. Hier namen we in maart 2002 een groep van 13 (of 14, ze waren blijkbaar

moeilijk te tellen) laag overvliegende Kraanvogels waar. Op de grotere, westelijke plas zitten grote groepen Futen (tot 30 stuks) en Kuifeenden. Zuidelijker en westelijker ligt de meest recente afgraving, waar de grote zandzuigers nog steeds bezig zijn. Aalscholvers, Grauwe ganzen, Kieviten, Mantelmeeuwen en de afgelopen maand laag overzeilend en honderden vogels voor zich uitjagend, een vrouwtje Blauwe Kiek, de eerste sinds jaren in dit rak. Harvey van Diek was dan ook als gastteller mee!

Voor restaurant Hoogeerd zit al die jaren een groep van ongeveer 200 Meerkoeten en ook een drietal bijzondere Soepganzen, echte individuen. Bij het viaduct van de snelweg naar Den Bosch verlaten we dit voor ons minst vogelrijke rak. Ruim twee kilometer oostelijk van Batenburg verlaten we de dijk en gaan de Rijswaard in, een toekomstig natuurgebied, dat vaak onbegaanbaar is bij hoge waterstand. Grutto, Tureluur, Kievit, Patrijs, Gele Kwikstaart. Vlak voor de molen komen we weer op de dijk. Noordelijk van de dijk ligt een weiland bij een boerderij, waar altijd Stormmeeuwen zitten, terwijl de Kokmeeuwen aan de zuidkant zitten.

Sinds december 2001 gaan we iedere maand even van de route af, op bezoek bij de Ransuilen in de berk bij de Custerie in Batenburg. Volgens de bewoner van het pand zitten de vogels daar het hele jaar, ook 's

zomers. De groep telt tot 16 exemplaren. Soms zitten de beesten in een grote naaldboom achter in dezelfde tuin, die je beter bereikt via de straat langs de ruïne van het kasteel.

Bij het verlaten van Batenburg, ten zuiden van de dijk in de uiterwaarden, zitten stevast Wulpen, groepen tot 50 exemplaren. Een kilometer verder is een lusje in de dijk dat De Tuut heet. Daar staat pal voor een oud dijkmagazijn het geraamte van een boom, een Robinia, al lijkt er de laatste tijd zowaar weer leven in de boom te zitten. In ieder geval zit de Steenuil er weer, sinds maart 2005. En dat

na een afwezigheid van precies vijf jaar. In maart 2000 zagen we voor het laatst een exemplaar (hetzelfde individu?).

We naderen het eind van onze tocht. In het sluiskommetje voor het oude Stoomgemaal zat tot 2002 een IJsvogel. In november 1996 hadden we daar langdurig zicht op een argeloos langs de oever schuifelende Waterral, waar Peter Hoppenbrouwers vergeefs foto's van trachtte te maken. En dat lag niet aan de Waterral. Waar de sluiskom uitmondt in de Maas zitten in de echte wintermaanden onze wintereenden: Grote Zaagbek, Nonnetje, een enkele keer een Brilduiker. Via de dijk in Appeltern bereiken we een stukje nieuw ontwikkeld natuurgebied dat pal tegenover de Gouden Ham ligt. De eerste jaren waren dat kale weilanden, waar eigenlijk nooit iets te zien was. Nu liggen er brede stroken water met riet en wilgen. Er is ook een grotere plas, waar het wemelt van de Smienten en de Grauwe Ganzen, en waar kleinere groepjes Kuif- en Krakeenden rondzwemmen. Onze maandelijkse Tocht langs de Maas zit erop.

Het jaar van de huiszwaluw

Nico van de Poel, Clara Wichmannlaan 38, 6532 DW Nijmegen
Kell Eradus, Basilius van Bruggelaan 2, 5363 VA Velp (N.Br.)

Misschien is het nog beter om te spreken van “ons jaar van de huiszwaluw”, want het doel om veel mensen uit ons werkgebied te betrekken bij het tellen van huiszwaluwnesten is niet gelukt. Wat wel gelukt is, is het tellen van min of meer alle bewoonde huiszwaluwnesten in ons gebied: 1697 nesten. En dat is een prestatie van formaat. Veel mensen zijn ingeschakeld om dit voor elkaar te krijgen. In dit artikel willen we iets vertellen over onze werkwijze en vooral kijken naar de resultaten. In de eerste plaats gaat het natuurlijk om de aantallen maar ook om de verhalen die we horen van de mensen. Want dat hoort ook bij de huiszwaluw: de nesten zitten aan de huizen en de mensen hebben er iets mee of misschien juist iets tegen.

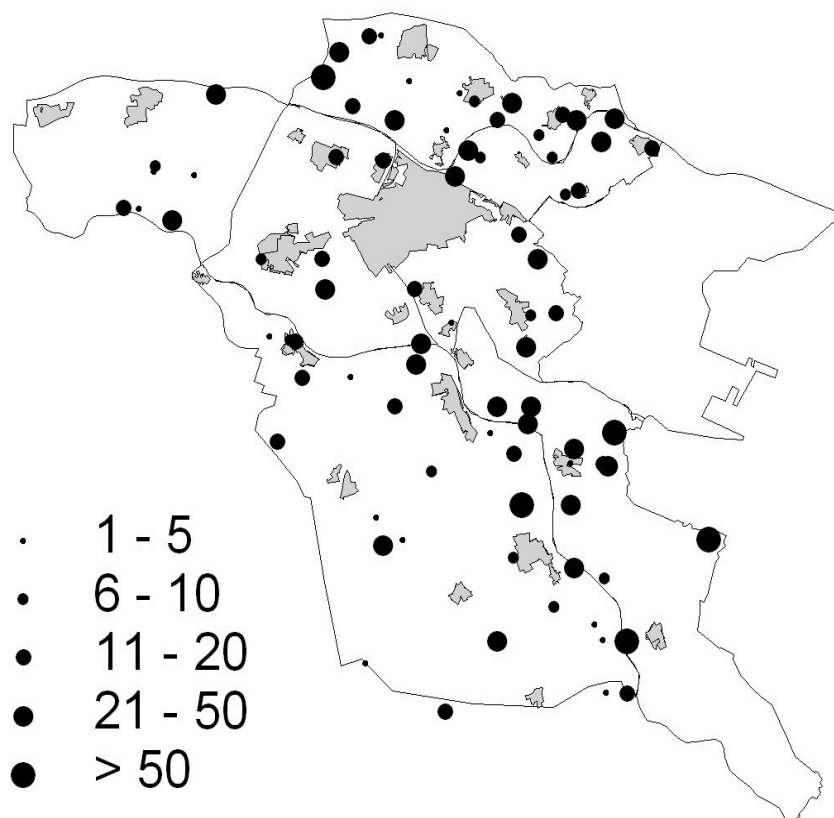
1. Werkwijze

Onze werkwijze is vooral fietsen en tellen. Maar in het Land van Cuijk konden we de tellers enig houvast meegeven doordat we wisten waar tien jaar geleden de kolonies zaten. Maar dan blijkt ineens een boerderij in Westerbeek ook een kolonie te bieden. In het grootste deel van Noord-Limburg is niet eerder geteld en hebben we vooral de aandacht gericht op de dorpen terwijl er misschien nog best boerderijen met kolonies zijn. Op een andere plek blijkt twee keer geteld te zijn en is er een verschil van een paar nesten. Dus ook al weten we nu het aantal nesten in ons gebied, op een paar nesten meer of minder kunnen we niet kijken.

2. Resultaten

Is 1697 nesten veel? Het is maar waar je vanuit gaat. We hebben natuurlijk onze eigen indrukken en verwachtingen. Vooral Noord-Limburg vinden we sterk bezet met 457 nesten en ook de grootste kolonies uit het gebied liggen in Noord-Limburg: Ven-Zelderheide (74) en Siebengewald (75). De Ooijpolder (199) en vooral het land van Maas en Waal (t/m Druten 141) vallen ons tegen. We telden verder in het Rijk van Nijmegen 244 nesten en in de Betuwe 255 nesten. Over het geheel is onze indruk dat veel dorpen min of meer steden zijn geworden en dan blijkbaar voor huiszwaluwen niet aantrekkelijk meer zijn: Druten (0), Wychen (6), Beuningen (15), Elst (0), Malden (13), Cuijk (0), Boxmeer

(6) en Gennep (4). En net buiten Gennep treffen we dan vlak bij elkaar kolonies van 15 en 42 nesten. In die zin klopt nog steeds wat we vaker lazen: de huiszwaluw is een vogel van het agrarisch platteland. Maar ook in dorpen die wel aantrekkelijk lijken m.n. in het rivierengebied valt het soms tegen: niets in Linden, Bergharen, Afferden, Winssen, Doornenburg en Beek. We kunnen het niet vergelijken met andere jaren. Alleen in twee delen is regelmatig geteld in de laatste 10 jaar: aan de zuidwestkant van Nijmegen en in het Land van Cuijk. Aan de zuidwest kant van Nijmegen ging het van 1995 tot 1999 vooruit, daarna tot 2002 (steeds sneller) achteruit en de laatste drie jaar weer vooruit waarbij we weer bijna op het niveau van 1999 zitten. Hier was 2005 dus een goed jaar. Vanaf 2000 is ook de landelijke trend eerst dalend en later stijgend, zij het met kleinere verschuivingen. In het hele land van Cuijk is in de periode 1986 – 1992 geteld. Toen kwam men hier tot 303 nesten, nu tot 301; gelijk gebleven dus en dat is opmerkelijk omdat de landelijke achteruitgang van de jaren '90 hier dus geen gevolgen lijkt te hebben gehad.

*Figuur 1.
Verspreiding van
de huiszwaluw in
2005 binnen het
werkgebied van
de VWG Rijk van
Nijmegen e.o. 3.*

De verhalen

De huiszwaluw kiest bijna altijd woonhuizen uit en dus zijn er hoofdbewoners. Soms zijn die heel blij en kijken ze in het voorjaar al uit naar de vogeltjes en soms ook naar ons, tellers. Vaak weten de hoofdbewoners wel of de nesten allemaal bewoond zijn of waren. Vaak ook heeft men te doen met de jonkies als het nest naar beneden valt. Geconstateerd werd in Groesbeek dat op trespa (een soort kunststof) de nesten aanzienlijk minder houvast hebben. Dan is het beste advies om toch kunstnesten op te hangen. In kolonies blijken die na enkele jaren redelijk succesvol, maar dan blijkt ook een bloempot al voldoende. Niet iedereen is echter even enthousiast. Soms kun je vermoeden dat er nesten zijn weggestoten. In Hulhuizen hadden bewoners de overstek rood gevervd maar de zwaluwen waren toch terug gekomen. Een bijzonder verhaal komt uit Overasselt. Nadat de teller daar in 2004 met koffie en verse appelgebak was ontvangen vlogen twee dagen later de jongen uit. Toen de jongen echter terug wilden naar het nest lieten de ouders hen niet meer toe. De jongen raakten helemaal in paniek en vlogen angstig rond en tegen de muur en het nest op. De bewoners van het huis stonden met afschuw te kijken en wisten niet wat te doen. Na een dag hadden alle vier de jongen zich letterlijk doodgevlogen. In 2005 gebeurde bij hetzelfde nest precies hetzelfde met drie jongen twee weken voordat de teller langs kwam. Onbegrijpelijk.

Een verschijnsel dat zich wel vaker voordoet vernamen we van een mevrouw in Ven-Zelderheide. In september kon het daar zwart zien van de huiszwaluwen die tegen de gevel zaten. Ze verzamelen zich daar in grote getale. Dat duurt ongeveer een half uur en dan verdwijnen ze. Kennelijk een soort verzamelen voor de trek. Normaal tellen we niet meer in september maar buiten ons werkgebied werd in Maria Hoop geconstateerd dat nog op 4 oktober de jongen uitvlogen en daarna ook niet meer werden gezien. Op de Mulderskop kwamen de laatste huiszwaluwen nog wel later langs.

4. Dankwoord

Graag willen we hier alle tellers bedanken: Maria van Amstel, Sjaak van den Berg, Johan Bekhuis, Marcel Bingley, Ben Cornelissen, Gert Jan Caspers, Leo Daanen, Louis Dolmans, Erik van Dijk, H.Eikholt, Minne Feenstra, Sjak Gielen, Rob en Hennie Gorissen, Peter Hoppenbrouwers, Henk Klaassen, Meino Koning, Nico Leenders, Paul Leenders, Rob en Lia Lobel, Frans Nillesen, Leon Peters, Frank Saris en Erik van Winden.

Wil je meer weten van de aantallen dan kun je bij Nico een Wordbestand opvragen.

Het vervolg; het jaar van de Zwarte Roodstaart

In navolging van het succesvol verlopen "Jaar van de Huiszwaluw", heeft de VWG een nieuwe soort gekozen voor volgend jaar: de Zwarte Roodstaart. Net als van de Huiszwaluw is het ook van deze soort interessant een volledig BROEDVERSPREIDINGSbeeld te krijgen. De opzet zal wel anders zijn dan bij de Huiszwaluw. De bedoeling is om zoveel mogelijk territoriale waarnemingen van deze soort te verzamelen en deze aan het einde van het jaar in een kaart te plotten. Er zullen dus waarschijnlijk geen blokken verdeeld worden. Hierover volgt later deze winter meer.

Daarnaast willen we een beeld krijgen van de WINTERVERSPREIDING van de soort. Buiten enkele bekende plekken zoals het stadscentrum van Nijmegen, de Dobbelmanfabriek in Bottendaal (waar in december 2005 nog een winterkleed mannetje aanwezig is) en het (oude, niet meer bestaande) B-faculteit gebouw is er niets van de winterverspreiding van de soort bekend. In mildere winters zullen er vast meer overwinteren dan op de genoemde plekken. We verzoeken jullie een extra oog open te houden voor deze soort, dus tuur daken, schuren, steenhopen met ruigtes e.d. eens extra af.

Omdat een fraai winterbeeld niet geheel past in een kalenderjaar is in principe al vanaf 1 november 2005 gestart. Waarnemingen van afgelopen september en oktober zijn uiteraard ook van harte welkom! Stuur je waarnemingen naar de site of direct naar onze waarnemingsarchivaris (Erik van Winden).

Alvast hartelijk dank
Veel succes!

Kell Eradus & Menno Hornman

Witkopgors (*Emberiza leucocephalos*) over Maldens Vlak

Minne Feenstra

Op 28 oktober werd er vanaf het zweefvliegveld op het Maldens Vlak vogeltrek geteld door Fred Hustings, Sjaak van den Berg, Peter Egelmeers, Frans Nillesen, Jules Tolboom, Janneke en Minne Feenstra. Sinds een paar dagen was de vertrouwde telpost op de Mulderskop ingewisseld voor het zweefvliegveld, waar het zicht op de vogels beter is en de blik ruimer. De dag begon onbewolkt, met toenemende (sluier)bewolking, er stond een matig zuidenwindje (3-4 B) en met 20 c was het er voor eind oktober zeer goed toeven. De laatste dagen was er bovengemiddelde trek geweest, met mooie aantallen roofvogels, Houtduiven, Veld- en Boomleeuweriken, Koperwieken, Kramsvogels, Spreeuwen, Vinken, Kepen, Appelvinken en Rietgorzen. De voorafgaande dag, 27 oktober, was de op één na beste dag in negen jaar trektellen, met ruim 23.000 vogels in 6,5 teluren. 28 Oktober leek daar niet voor onder te gaan doen, met vanaf de vroege ochtend indrukwekkende groepen Houtduiven, Veldleeuweriken en Vinken. Het was hard werken geblazen om alle langstrekkende vogels geteld te krijgen. Halverwege de ochtend waren er al de nodige bijzonderheden gepasseerd, waaronder enkele Blauwe Kiekendieven, een Smelleken en een recht over de telpost vliegende IJsgors.

Rond 11 uur klonk er een afwijkend trekroepje, waarop Minne reageerde met een heftig "sshht"! Het gesprek in de groep stokte en iedereen hield de oren gespitst. Aan het geluid te oordelen vloog de vogel in onze richting. We hoorden een langgerekte, welluidende, tamelijk vlakke maar iets dalende, bijna klagende roep: "riuuuu". De tellers fronsten de wenkbrauwen; ook de auditief ingestelde types met veel ervaring op het gebied van trekroepjes. Er ontstond beroering in de groep en iedereen speurde gespannen in de blauwe lucht. De vogel vloog over ons heen en volgde, aan het geluid te oordelen, de bosrand richting west-noordwest. Tenminste vijf keer werd het geluid, met regelmatige tussenpozen van enkele seconden, luid en duidelijk gehoord. Niemand zag de vogel.... Discussie volgde. Niemand had deze roep ooit gehoord. Het was een gors. Fred en Minne hadden een sterke associatie met het bekende "rrup" van Geelgors. Echter, het geluid was beduidend langgerechter en zuiverder (helderder) van klank. Er zat nauwelijks "rasp" (r-klank in), zoals in de Geelgorsroep. Qua structuur leek het geluid op het "djuuu"

van Goudvink, namelijk langgerekt, tamelijk vlak maar toch iets dalend. Daarmee hield de vergelijking met Goudvink (of eventueel Noordse "trompet" Goudvink) op. De intonatie was namelijk zeer gors-achtig. De tellers knoopten het geluid goed in hun oren en Minne maakte enkele notities over het geluid.

De telling werd vervolgd. Tot halverwege de middag ging de trek nog flink door. Na zeven uren stond de teller op ruim 28.000 vogels, waaronder 5 Blauwe kiekendieven, 1 (zeer late) Grauwe kiekendief vr./juv. (Steppe- niet uitgesloten), 66 Sperwers, 76 Buizerds, 1 Smelleken, 1713 Kieviten, 12.804 Houtduiven, 3089 Veldleeuweriken, 32 Boomleeuweriken, 793 Kramsvogels, 1248 Koperwieken, 2953 Spreeuwen, 3539 Vinken, 883 Kepen en 32 Appelvinken. Ook de trek van gorzen was opvallend: 81 Rietgorzen, 8 Geelgorzen en 1 IJsgors.

Eenmaal thuis haalde ik de CD's van Andreas Schulze (2003) tevoorschijn. Bij de gorzen besloot ik als eerste de Witkopgors te beluisteren, een soort waarvan ik wist dat deze nauw verwant is met Geelgors. We hadden toch niet voor niets de associatie met een Geelgorzenroep. Ik startte de CD (nr.17, fragment 17) en luisterde geconcentreerd, alsof ik weer op de telpost stond. Bij het eerste roepje dat afgespeeld werd, ging er een schok van herkenning door me heen. Dit was exact het geluid van de overvliegende vogel van vanmorgen! Deze opname bevat slechts tweemaal deze roep, maar is goed van kwaliteit. Ik benaderde Fred Hustings met de vraag of hij ook eens naar een opname van Witkopgors zou willen luisteren, als hij die tot zijn beschikking had. Hij bleek de CD van van den Berg et al (2003) in huis te hebben. Bij het beluisteren van opname 47d, Witkopgors, herkende Fred het geluid meteen. Op deze opname is het betreffende geluid twee keer te horen (temidden van kortere roepjes), zij het dat het een fractie korter duurt dan "onze roep". Later bezorgde Bram Aarts me een opname van Krister Mild (Soviet Bird Songs, 1987) en daar staat "onze roep" eveneens goed en zeer herkenbaar op.

De nominaatvorm van de Witkopgors broedt in een groot deel van Siberië, van de westelijke hellingen van de Oeral tot aan de Grote Oceaan. In het noorden loopt zijn broedgebied tot aan de Poolcirkel; in het zuiden tot Noord-Mongolië. In de gebergten van China broeden geïsoleerde populaties, deels van een andere ondersoort. De nominaatvorm is een lange afstandstrekker, die hoofdzakelijk overwintert in Afghanistan, Pakistan, Noordwest-India, Nepal en Noord-China.

Minder belangrijke overwinteringsgebieden liggen in Noord-Iran, de voormalige Centraal-Aziatische Sovjetstaten, Mongolië en Japan. In Europa is de soort een zeldzame maar jaarlijkse dwaalgast die in vrijwel alle Europese landen is vastgesteld. Het vaakst wordt de soort opgemerkt in Groot-Brittannië, Nederland, België, Frankrijk en Slovenië. Hoewel er waarnemingen zijn door het hele jaar heen, gaat het in hoofdzaak om waarnemingen in oktober en november; minder in de wintermaanden. In Nederland zijn 32 gevallen bekend in de periode 1800-1996, bijna alle tussen half oktober en half november. Eind jaren '90 werden de eerste overwinteringsgevallen voor Nederland vastgesteld (3 exemplaren), op de Oirschotse Heide en Planken Wambuis. Pas recentelijk is bekend geworden dat in Italië (en in zeer beperkte mate ook in Zuidoost-Frankrijk) Witkopgorzen regelmatig overwinteren. In Italië gaat het tenminste om vele tientallen vogels per winter (Occhiato, 2003).

De Witkopgors staat bekend als een moeilijk te determineren gors. Als valkuilen bij een juiste determinatie worden genoemd: de gelijkenis met andere soorten gorzen, meer specifiek de gelijkenis met Geelgors; het voorkomen van vaalgekleurde vormen van laatstgenoemde soort en hybridisatie met Geelgors (Cramp & Perrins, 1994).

Hybridisatie vindt in West-Siberië op grote schaal en in toenemende mate plaats. Deels delen beide soorten dezelfde biotopen, hoewel Witkopgors een grotere voorkeur voor (naald)bossen aan de dag legt. Door de mens in cultuur gebrachte (naald)bosgebieden worden succesvol door Geelgors gekoloniseerd, waardoor beide soorten elkaar vaker tegenkomen. Een deel van de hybriden is vruchtbaar en op deze wijze ontstaat een scala van tussenvormen tussen Witkopgors en Geelgors, die soms in het veld nauwelijks te onderscheiden zijn. Ook van West-Europa zijn hybriden bekend, onder meer in Suffolk (Groot-Brittannië, april 1982)(Cramp & Perrins, 1994). Van 110 in Toscane (Italië) bestudeerde exemplaren was er (slechts) één die enige kenmerken van een hybride vertoonde (Occhiato, 2003). In Frankrijk werd enkele malen een hybride mannetje Witkop- x Geelgors gevangen in een heidegebied bij Poitiers (mei-juni 2002)(Jiguet, 2003).

Het zweefvliegveld op het Maldens Vlak voldoet overigens goed aan het voorkeursbiotoop van Witkopgors: een open vlakte temidden van gemengde bossen op arme zandgrond, met schraal grasland, heide en verspreid staande naald- en loofbomen. Het is goed voorstelbaar dat een solitaire Witkopgors tijdens de trek laag over de bosrand gaat vliegen om er te zoeken naar soortgenoten. Tijdens het trektellen zien

we dergelijk gedrag regelmatig bij soorten als Boomleeuwerik en Geelgors.

De vogel van Malden is niet gezien en determinatie aan de hand van uiterlijke kenmerken is dus niet aan de orde. Determinatie aan de hand van het geluid is de enige mogelijkheid. Hier zitten de nodige haken en ogen aan. Om te beginnen is er geen geluidsopname gemaakt, waardoor de waarneming niet controleerbaar is en door het CDNA dus niet aanvaard kan worden. Het zij zo. Ander probleem is de vraag in hoeverre de vocalisaties van Witkopgors diagnostisch zijn voor soort. Een onderwerp waarover nog lang niet alles bekend is, zo blijkt uit de literatuur. Voor mij de reden om er eens goed in te duiken en wellicht een bescheiden bijdrage te leveren aan het oplossen van deze interessante puzzel. Hiervoor heb ik contact gezocht met Daniele Occhiato en Magnus Robb (The Sound Approach), die recentelijk over de vocalisaties van de soort gepubliceerd hebben. Daarnaast heb ik de nodige literatuur en geluidsopnamen geraadpleegd en daarbij minitieuze alle beschreven of opgenomen roepjes kritisch doorgenomen en vergeleken met de in Malden gehoorde roep. Zang blijft geheel buiten beschouwing.

Dit levert (behandeld per bron) het volgende beeld op.

1. Glutz von Blotzheim (1997) vermeldt dat de roepjes van Witkop- en Geelgors niet, of slechts beperkt onderscheidbaar zijn. Echter, bij beide soorten voldoet geen enkele beschrijving aan de in Malden gehoorde roep.

2. Cramp & Perrins (1994) beschrijven een roep van Witkopgors die als enige het geluid van de vogel van Malden enigszins lijkt te benaderen, namelijk een op Geelgors lijkende "short hoarse whistle rendered tseu." Dit betreft een "contact-alarm call". Dezelfde roep is ook door Occhiato beschreven als "dzjèu" (roep nr. 3, Occhiato, 2003). Echter, dit is niet de roep van de vogel van Malden, vanwege de korte duur, de heesheid en het krassende/raspande karakter ervan. Geen van de door Cramp en Perrins behandelde Geelgorsroepjes past op de Maldense vogel.

3. Occhiato (2003) baseert zich op Cramp & Perrins (1994), op Russisch onderzoek (Mild, 1987) en Veprintsev (1982-86) en op eigen studie in Toscane. Hij beschrijft zeven verschillende roepjes van Witkopgors, waarvan vier te beluisteren zijn via het internet (zie bronnen).

Verrassend is zijn beschrijving van een Witkopgorzenroep die niet door Glutz von Blotzheim (1997) en Cramp en Perrins (1994) is beschreven, maar die wel op de geluidsopnamen van Mild (1987) en Schulze (2003)

staat. Het gaat om een "contact or alarm call, similar to preceding call (.....), but sweeter, slightly nasal, somewhat finch-like and almost certainly given under stress, as it is exclusively given by lone individuals and almost always in flight (but sometimes also when perched), described as "dsjiu". Deze roep past qua beschrijving goed op de vogel van Malden.

4. Van den Berg et al (2003) beschrijft vier verschillende roepjes van Witkopgors aan de hand van geluidsopnamen uit Toscane. Het eerste roepje van opname nr. 47d is vrijwel identiek aan de roep van Malden, met dit verschil dat het een fractie korter duurt. De bijbehorende beschrijving luidt: "slightly nasal "tchi" in flight".

5. Mild (1987) bevat geluidsopnamen van Witkopgors uit Rusland. Hierop staat exact dezelfde roep die we in Malden hebben gehoord, namelijk in het vierde (laatste) fragment van nr. 115 (zonder de tikkende roepjes ertussen). Helaas beschik ik niet over de bijbehorende beschrijving. Geen van Mild's Geelgorsopnamen past op het geluid van Malden.

6. Veprintsev (1982-86) bevat geluidsopnamen van Witkopgors van 4 juni 1975, Tuva (Zuid-Centraal Siberië). Eén roep klinkt identiek aan de vogel van Malden.

7. Schulze (2003) bevat geluidsopnamen zonder adequate beschrijving. De roep van Witkopgors in het eerste fragment van CD 17/17 is identiek aan de vogel van Malden. Geen van Schulze's Geelgorsopnamen past op de vogel van Malden.

8. Mullarney et al (1999) beschrijft het geluid van Witkopgors als volgt: "Meeste roepjes klinken doorgaans als die van Geelgors. Naast het gebruikelijke "stuuf" soms een iets verschillend "tsick" en een zwak dalend "tsjuueh" ". Dit "tsjuueh" lijkt overeen te komen met de in Malden gehoorde roep. Navraag bij de auteurs zal nog moeten uitwijzen op welke bronnen (wellicht geluidsopnamen?) zij zich baseren. In Mullarney's omschrijving van verschillende Geelgorsroepen voldoen geen van alle aan de in Malden gehoorde roep.

Conclusie en samenvatting

Op 28 oktober 2005 horen zeven trektellers op het het Maldens Vlak (Gelderland) een onbekende trekroep van een overvliegende gors. Het geluid wordt tenminste vijf keer goed gehoord., maar de vogel wordt niet gezien. Er zijn geen geluidsopnamen gemaakt. Geluidsopnamen van Witkopgors op Mild (1987), Veprintsev (1982-86) en Schulze (2003) blijken op het oor identiek aan de gehoorde roep. Een geluidsopname

van Witkopgors op van den Berg et al (2003) laat een vrijwel identieke roep horen, die echter een fractie korter is.

Literatuuronderzoek wijst uit dat genoemde roep door toonaangevende auteurs als Glutz von Blotzheim en Cramp & Perrins bij Witkop- en Geelgors niet beschreven is. Wel wordt door Occhiato (2003) en Mullarney et al (1999) een roep beschreven die hierop vermoedelijk wél betrekking heeft. Het betreft een contact-alarmroep van solitaire, vliegende vogels die op zoek zijn naar soortgenoten. Deze roep past goed op de omstandigheden bij de waarneming van Malden. Het betreft hier immers een (vrijwel zeker) solitaire trekker, die laag de bosrand volgt boven een voor de soort optimaal biotoop.

De meeste auteurs geven aan dat vocalisaties van Witkopgors sterk lijken op die van de verwante Geelgors en dat over de diagnostische waarde hiervan nog weinig bekend is. Het is echter nog maar de vraag of dit ook geldt voor de in Malden gehoorde roep. Het feit dat de betreffende roep in enkele vooraanstaande literatuurbronnen onder geen van beide soorten beschreven is, lijkt er op te wijzen dat deze tot nu toe over het hoofd wordt gezien. Een oorzaak hiervan kan liggen in het feit dat geluidsonderzoek aan solitaire vogels nu eenmaal minder voorkomt dan aan vogels in groepen (zoals de wintergroepen in Toscane). In tegenstelling tot vele sterk op elkaar gelijkende, veelal tikkende roepjes van Witkop- en Geelgors lijkt het in Malden gehoorde geluid een (soort?)eigen karakter te hebben, dat op het oor voor een ingewijde trekteller helemaal niet zo moeilijk te onderscheiden is. Over hybriden zullen we het dan maar even niet hebben....

Naschrift

Op de valreep, vlak voor het uitkomen van deze Mourik kreeg ik een tot nu toe ontbrekend puzzelstukje in mijn mailbox. Het boekje bij de cassette van Mild. Het bevestigt bovenstaande vermoedens, wat moge blijken uit het volgende citaat (Mild, 1987):

"01:32 CALL. Lake Baikal, Siberia, 02-06-1987. Perhaps a species-specific call; softer "cheeu".

Background: Russian child."

Bronnen:

AYE, R. & M. SCHWEIZER in Dutch Birding 25 nr. 1, 2003: Wintering hybrids Pine Bunting x Yellowhammer in northern Iran.

BERG, A.B. VAN DEN & C.A.W. BOSMAN, 1999: Zeldzame vogels van Nederland.

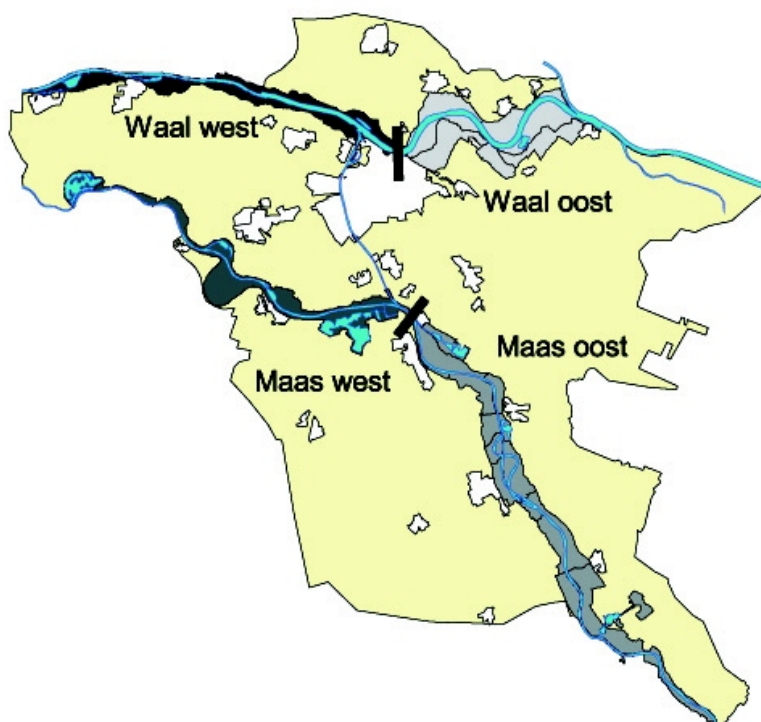
- CRAMP & PERRINS, 1994: Handbook of the birds of the Western Palearctic. Volume IX buntings and New World warblers.
- BERG, A.B. VAN DEN, M. CONSTANTINE & M. ROBB, 2003: Out of the Blue. Flight calls of migrants and vagrants. The Sound Approach (CD and booklet).
- DUTCH BIRDING, 2005: website dutchbirding.nl/soundgallery (geluidsopnamen met beschrijving).
- EBN ITALIA, 2005: websit ebnitalia.it/QB/QB005/zipologr. (geluidsopnamen met beschrijving).
- GLUTZ VON BLOTZHEIM, U.N., 1997: Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 14. Passeriformes, Teil 5.3 Emberizidae.
- JIGUET, F. in Dutch Birding 25 nr. 5, 2003: Hybrid Yellowhammer x Pine Bunting in Central France in May-June 2002.
- MILD, K., 1987: Soviet Bird Songs. Two cassettes and booklet. Stockholm.
- MULLARNEY, K. & L. SVENSSON, D. ZETTERSTRÖM, P.J. GRANT, 1999: Europese vogels. Alle vogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten.
- ROBB, M./The Sound Approach (2004): Witkopgors Yakutsk, Yakutia Rusland mei 2004 (geluidsopname, niet gepubliceerd).
- OCCHIATO, D. in Dutch Birding 25 nr. 1, 2003: Identification of Pine Bunting.
- OCCHIATO, D. in Dutch Birding 25 nr. 1, 2003: Pine Bunting in Italy: status and distribution.
- PANOV, E.N. & A.S. ROUBTSOV, D.G. MONZIKOV in Dutch Birding 25 nr. 1, 2003: Hybridisation between Yellowhammer and Pine Bunting in Russia.
- SCHULZE, A., 2003: Die Vogelstimmen Europas, Nordafrikas und Vorderasiens (CD and booklet).
- VEPRINTSEV, B. N. (1982-86) Birds of the Soviet Union: a sound guide. 7 LP records, Melodia, Moscow.

Dertig jaar watervogeltellingen langs Maas en Waal in het werkgebied van VWG Nijmegen

Erik van Winden, Heideparkseweg 526, 6532 TA Nijmegen, 024-3542394

Al sinds het begin van de integrale Rivierentellingen, in het najaar van 1969, is er in ons werkgebied hier aan meegedaan. Sterker nog, de oudste rivierentelling in de SOVON database betreft een telling van de Oude Waal. Op 27 september 1948 zaten hier 1 Wintertaling, 6 Wilde Eenden, 99 Slobeenden en 10 Tafeleenden. Aanvankelijk werden eigenlijk alleen de ganzen en eenden geteld, maar vanaf 1969 werd het al goed aangepakt en werden alle vogelsoorten geteld. Onder de vlag van de Vogelwerkgroep Grote Rivieren werden voornamelijk door van Leo van den Bergh maandelijks handmatig opgetelde en uitgeschreven overzichten rondgestuurd! In het archief is de ontwikkeling van handgeschreven naar getypte-, gestencilde-, gekopieerde- en tenslotte computeroverzichten terug te vinden.

Toen SOVON in 1993 de coördinatie van de tellingen overnam zijn alle beschikbare telformulieren ingevoerd, en dankzij die noeste arbeid van ene Gerard Lubbers kan dit overzicht gemaakt worden. Helaas geldt tegenwoordig tijd=geld, en daarom zijn alleen de voor het SOVON Watervogelproject interessante (watervogel)soorten ingevoerd. Maar mocht iemand nog een keer zin hebben om de overige soorten in te voeren, dan staat er nog een archief van 20 jaar te wachten.

Figuur 1. Ligging watervogeltelgebieden binnen het werkgebied van onze VWG.

Watervogeltellingen worden voornamelijk van september t/m april uitgevoerd, daarom omvat dit artikel deze maanden uit de seizoenen 1975/1976 t/m 2004/2005.

In figuur 1 staat de ligging van huidige 39 telgebieden binnen het werkgebied aangegeven. Het verschil in arcering komt in de trendgrafieken terug. In loop van de tijd zijn enkele telgebieden opgedeeld, waardoor er maximaal 6500 (i.p.v. 39 gebieden * 30 jaar * 8 maanden = 9360) gebieds-tellingen geweest zijn. Er zitten echter 5699 gebiedstellingen in de database, wat aangeeft dat er een uitvalpercentage van slechts 12% is geweest. In de trendgrafieken zijn deze gaten met behulp van een statistisch programma opgevuld. In totaal zijn er in de dertig seizoenen 10.905.077 watervogels geteld, verdeeld over 132 soorten (tabel 1).

In de dertig jaar VWG-historie hebben er minimaal 174 verschillende mensen meegeteld. De eerste telling met een geregistreerde teller dateert van oktober 1977, en het zal ingewijden niet verbazen dat deze teller Gerard Schreurs heet. Gerard is veruit koploper met 880 gebieds-tellingen in 210 maanden, op afstand gevolgd door Max van Dongen (sinds 1983) met 442 tellingen in 99 maanden en als derde Jeroen Bultjes met 340 tellingen in 80 maanden. Tijdens die tellingen heeft Gerard 2.316.295 watervogels gezien, verdeeld over 101 soorten. Op de tweede plaats staat Max met 1.537.347 watervogels, verdeeld over 94 soorten en derde is Herman Leys met 1.220.696 watervogels, verdeeld over 95 soorten.

Van de 32 algemeenste soorten zijn de trendgrafieken weergegeven. Het gaat om het gemiddeld aantal per maand over de acht telmaanden, met van onder naar boven de deelgebieden Maas oost, Maas west, Waal oost en Waal west. Hieruit vallen heel wat veranderingen in het werkgebied af te lezen, eigenlijk zit in elke grafiek een Mourik artikel opgesloten. De verschillen en overeenkomsten in de verschillende deelgebieden kunnen soms eenvoudig verklaard worden omdat ze in een landelijk beeld passen. Bijvoorbeeld de toename en stabilisatie van Kolganzen en de toename van Grauwe Ganzen en Nijlganzen, welke (onder andere) verklaard kunnen worden door de verbeterde kwaliteit van het gras. Maar de Knobbelzwaan, een soort die landelijk nog toeneemt, doet dit in het werkgebied niet meer (stabiel in Maas oost en afnemend in de andere drie deelgebieden). De toename van de Fuut en de Brilduiker in de oostelijke Maas zal grotendeels aan de aanleg van de Kraaijenbergse Plassen toegeschreven kunnen worden. De recente sterke afname van Zilvermeeuwen heeft wellicht wat te maken met het

afdekken van vuilstortplaatsen. Dus bij deze een uitnodiging aan degene die eens een soort(groep) nader wil onderzoeken of beschrijven. De basisgegevens zijn beschikbaar en enige hulp bij het maken van grafieken en kaarten kan ondergetekende wel bieden.

Tabel 1 bevat de maximale aantallen van alle waargenomen watervogelsoorten. In principe zijn de twee hoogste aantallen vermeld, maar soms drie als de tellingen ver uit elkaar liggen. Als het op een na hoogste maximum uit hetzelfde seizoen als het maximum komt, is het daaropvolgende maximum opgenomen. Roofvogels zijn niet altijd systematisch verzameld.

Roodkeelduiker	twee in nov 1975, mrt 1982 en feb 1983
Parelduiker	één in okt 1975, nov 1979 en dec 1982
IJsduiker	één in dec 1977 en dec 1985
Dodaars	84 in mrt 1976 en 65 in dec 2004
Fuut	556 in sep 1995 en 521 in dec 2004
Roodhalsfuut	vijf in dec 1975 en drie in nov 1980
Kuifduiker	vijf in mrt 1979 en vier in dec 1984
Geoorde Fuut	veertien in dec 2003 en zes in apr 2004
Aalscholver	4.611 in okt 1991 en 2.741 in sep 2003
Roerdomp	vier in apr 1983
Kleine Zilverreiger	acht in sep 2003 en drie in sep 2001
Grote Zilverreiger	negen in nov 2003 en okt 2004
Blauwe Reiger	268 in okt 2004 en 255 in okt 2000
Purperreiger	zes in sep 1993 en twee in sep 1981
Zwarte Ooievaar	drie in sep 1991
Ooievaar	zeven in apr 2001 en sep 2001
Zwarte Ibis	twee in mrt 1990
Lepelaar	56 in sep 2001 en elf in sep 2004
Chileense Flamingo	één in nov 1980 en mrt 1983
Knobbelswaan	426 in jan 1995 en 404 apr 1982
Zwarte Zwaan	15 in mrt 2001 en negen in nov 1984
Zwarthalszwaan	één in dec 1979, jan 1980 en mrt 1980
Kleine Zwaan	677 in jan 1993 en 580 in jan 1988
Wilde Zwaan	232 in jan 1991 en 176 in jan 1994
Zwaangans	vier in feb 2002
Toendrarietgans	6.300 in jan 1985 en 5826 in feb 1983
Taigarietgans	989 in jan 1979 en 300 in dec 2000
Kleine Rietgans	tien in jan 1991 en vijf in feb 1996
Kolgans	67.223 in feb 2000 en 62833 in jan 1999
Grauwe Gans	13.338 in nov 2004 en 13.333 in dec 2003
Soepgans	496 in nov 2004 en 493 in nov 2003
Indische Gans	36 in apr 2003 en twaalf in okt 1994 en sep 2003
Sneeuwgans	drie in sep 1994 en nov 2000

MOURIK 2005-3

Canadese gans	437 in dec 2004 en 331 in dec 2003
Brandgans	2.821 in mrt 2005 en 1.099 in feb 2001
Rotgans	één in jan 1988 en jan 2000
Roodhalsgans	vier in dec 1997 en twee in dec 1988, mrt 1992 en okt 2000
Magelhaengans t	wee in feb 1992
Nijlgans 1	.351 in nov 2004 en 1.025 in sep 2003
Casarca	twaalf in sep 1989 en elf in dec 2004 en jan 2005
Bergeend	241 in apr 2002 en 233 in apr 2003
Muskuseend	zeven in okt 2004 en vier in nov 2004
Carolinaeend	twee in jan 1998, feb 1998 en mrt 2000
Mandarijneend	drie in dec 1988, dec 2001 en jan 2002
Smient	11.657 in jan 1995 en 11479 in feb 1994
Chileense Smient	één in mrt 1994, apr 1995, nov 2002 en apr 2003
Krakeend	760 in nov 2002 en 588 feb 2005
Wintertaling	1.942 in dec 2001 en 1851 in nov 2002
Ringtaling	één in sep 2002
Wilde Eend	34.868 in jan 1982 en 15.655 in jan 1980
Soepeend	169 in jan 2003 en 145 in okt 2002
Pijlstaart	726 in mrt 1977 en 723 in mrt 2002
Zomertaling	36 in apr 1995 en 35 in apr 1981
Kaneeltaling	twee in apr 2004
Slobeend	860 in apr 2002 en 847 in apr 1996
Marmereend	één in okt 1995
Krooneend	twee in dec 1996, nov 1998 en mrt 1999
Tafeleend	18.186 in jan 1976 en 15.173 in jan 1982
Witoogeend	zes in okt 1990 en twee in dec 1975
Kuifeend	4.122 in dec 1988 en 3.462 in dec 1987
Topper	dertien in nov 1976 en acht in nov 1988
Eider	negen in jan 1984 en acht in okt 1984 en sep 1987
Harlekijneend	drie in mrt 1994
Zwarte Zee-eend	vier in jan 1984 en twee in apr 1986 en mrt 1995
Grote Zee-eend	drie in dec 1985 en dec 1988
IJslandse Brilduiker	één in dec 1994
Brilduiker	78 in feb 2003 en 74 in feb 1996
Kokardezaagbek	twee in nov 1994
Nonnetje	984 in jan 1982 en 324 in jan 1984
Middelste Zaagbek	18 in dec 1994 en twaalf in jan 2000
Grote Zaagbek	472 in feb 1979 en 405 in jan 1987
Zeearend	één in feb 1981
Bruine Kiekendief	vier in apr 1981 en sep 2001
Blauwe Kiekendief	tien in jan 1979, acht in feb 1979 en drie in dec 2003
Grauwe Kiekendief	één in sep 1998
Ruigpootbuizerd	vijf in nov 1975 en twee in okt 1976
Visarend	twee in sep 1975, 1984, 1988, 1990, 1999 en 2003 en in apr 2000
Torenvalk	127 in sep 1976 en 88 in okt 1976

Smelleken	drie in nov 1977 en jan 1981
Slechtvalk	vier in dec 2004 en drie mrt 2004
Patrijs	322 in jan 1977 en 203 in okt 1975
Waterral	twee in apr 1980, apr 1983, sep 1999 en nov 1999
Porseleinhoen	twee in sep 1983
Kwartelkoning	één in sep 1992
Waterhoen	743 in dec 1975 en 531 in dec 1984
Meerkoet	39.838 in jan 1982 en 18.302 in feb 1981
Kraanvogel	367 in nov 1976 en 80 in dec 1984
Scholekster	478 in mrt 1995 en 471 in mrt 2002
Kluut	15 in apr 1995 en veertien in mrt 1991
Kleine Plevier	29 in apr 2003 en 20 in apr 1996, 1997 en 2004
Bontbekplevier	24 in mrt 1978 en veertien in sep 1982
Strandplevier	één in apr 1981
Goudplevier	784 in mrt 1977 en 550 in feb 1982
Zilverplevier	vier in nov 1994 en verschillende keren eentje
Kievit	32.753 in dec 1992 en 25.839 in dec 1984
Kleine Strandloper	17 in okt 1979 en 16 in sep 1978
Temmincks Strandloper	twee in okt 1983
Krombekstrandloper	29 in sep 1978 en 15 in sep 1985
Bonte Strandloper	66 in sep 1988 en 50 in okt 1991
Kemphaan	237 in apr 1978, 191 in apr 1981 en 104 in jan 1991
Bokje	negen keer één in sep t/m mrt 1975- 2003
Watersnip	230 in okt 1975 en 166 in okt 1980
Houtsnip	één in feb 1981 en feb 2002
Grutto	1.861 in mrt 1997, 1.511 in mrt 1983 en 1.008 in mrt 2001
Rosse Grutto	zeven in sep 1991, vijf in sep 1979 en nov 1992
Regenwulp	18 in apr 1981 en zes in apr 1998
Wulp	1.099 in mrt 1990 en 957 in jan 1980
Zwarte Ruiter	62 in sep 1978 en 60 in okt 1980
Tureluur	111 in apr 2002, 106 in mrt 2001 en 96 in apr 1981
Poelruiter	één in sep 2003
Groenpootruiter	36 in apr 1988, 21 in sep 1980 en 20 in sep 1999
Witgat	64 in apr 2002, 61 in apr 1995 en 18 in nov 1989
Bosruiter	vijf in sep 1983 en sep 1996
Oeverloper	29 in sep 1982 en sep 1985 en 27 in sep 2002
Steenloper	één in sep 1986 en in sep 2002
Kleine Jager	één in sep 1982
Zwartkopmeeuw	twee in apr 1996
Dwergmeeuw	16 in apr 1997 en twaalf in apr 1993
Kokmeeuw	154.083 in jan 1989, 74.294 in jan 1991 en 57.436 in jan 1986
Ringsnavelmeeuw	één in apr 1997
Stormmeeuw	13.987 in jan 1989, 10.777 in jan 1999
Kleine Mantelmeeuw	380 in sep 1994 en 135 in dec 1994
Zilvermeeuw	2.080 in nov 1997 en 2.013 in dec 1987
Pontische Meeuw	drie in sep 1999 en twee in nov 1997

MOURIK 2005-3

Geelpootmeeuw	zes in sep 1998 en vijf in nov 1999
Kleine Burgemeester	één in dec 1991
Grote Mantelmeeuw	86 in jan 1994 en 77 in okt 2003
Reuzenstern	één in apr 1997
Visdief	elf in apr 1988 en zeven in sep 1978
Zwarte Stern	22 in apr 1987 en vijf in apr 1988 en sep 1994
Velduil	één in dec 1999 en nov 2004
IJsvogel	elf in nov 2001 en okt 2002 en tien in okt 2004

In het verleden werd ook gevraagd de verstoring te melden. Hieruit blijkt dat de uiterwaarden in die tijd ook al intensief bezocht werden:

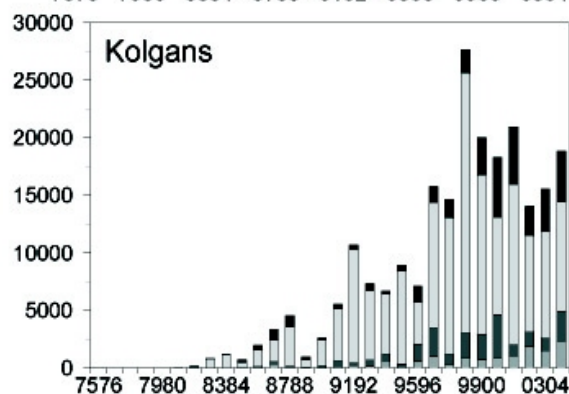
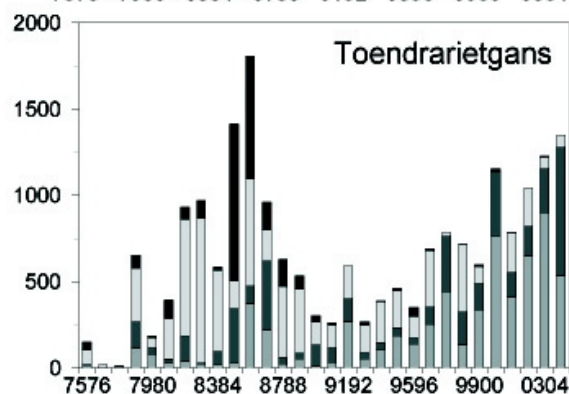
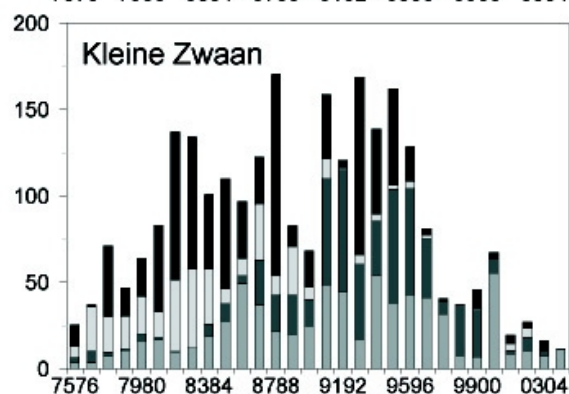
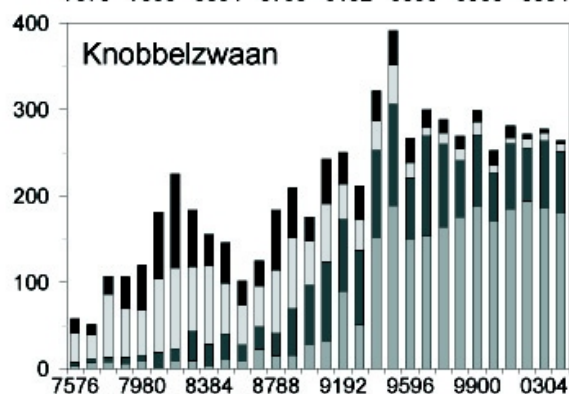
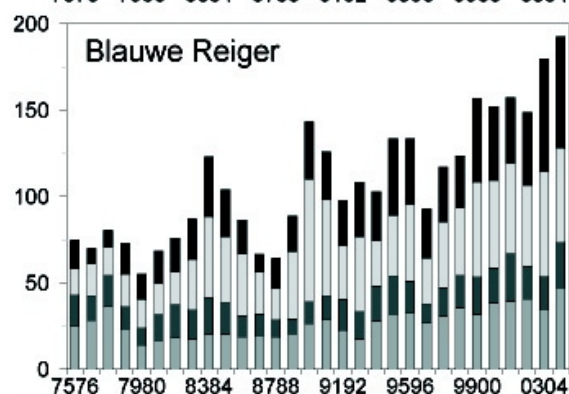
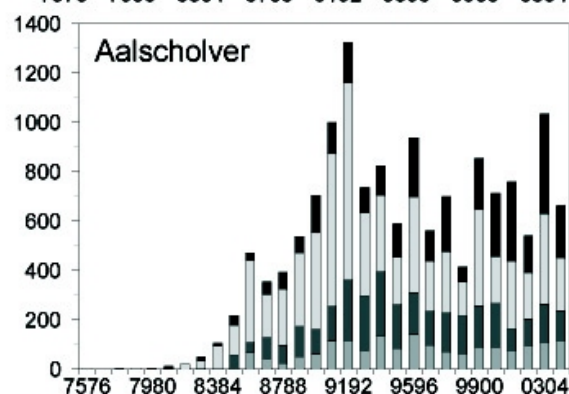
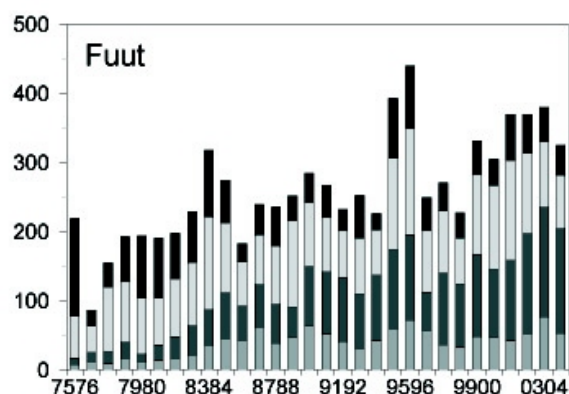
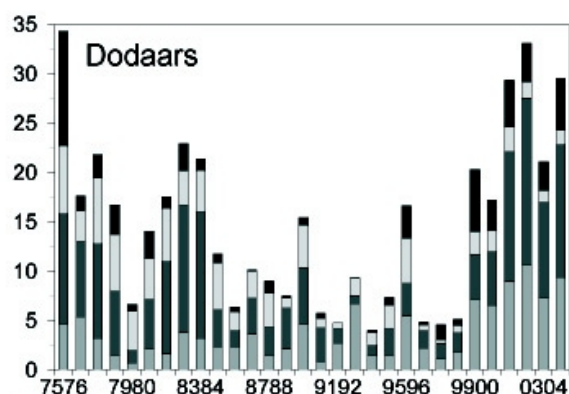
crossers 18 in sep 1980 en 17 in okt 1990
jagers 75 in nov 1982 en 53 in nov 1981
surfers 71 in sep 1987 en 30 in sep 1991
vissers 413 in sep 1975 en 354 in okt 1979

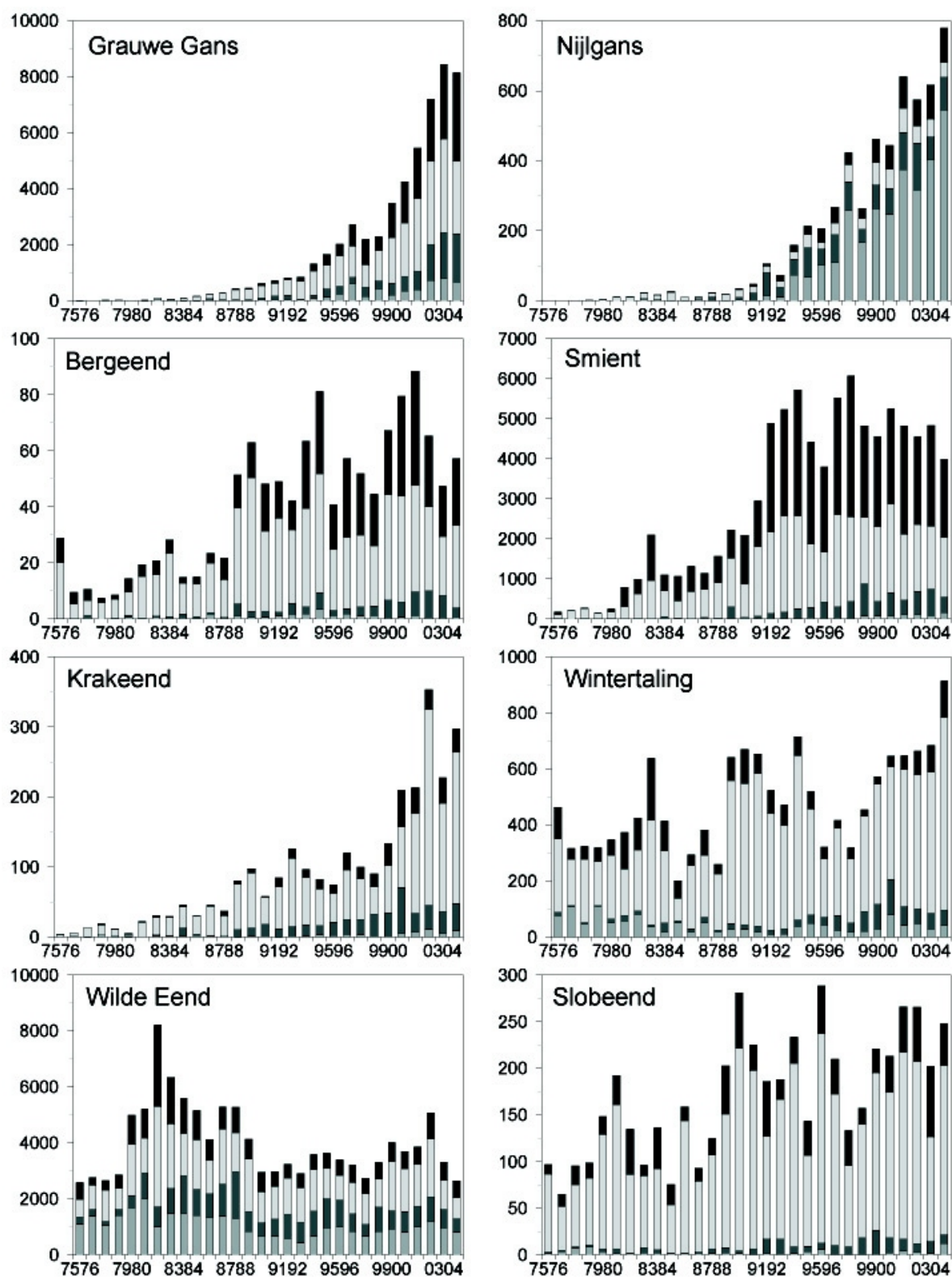

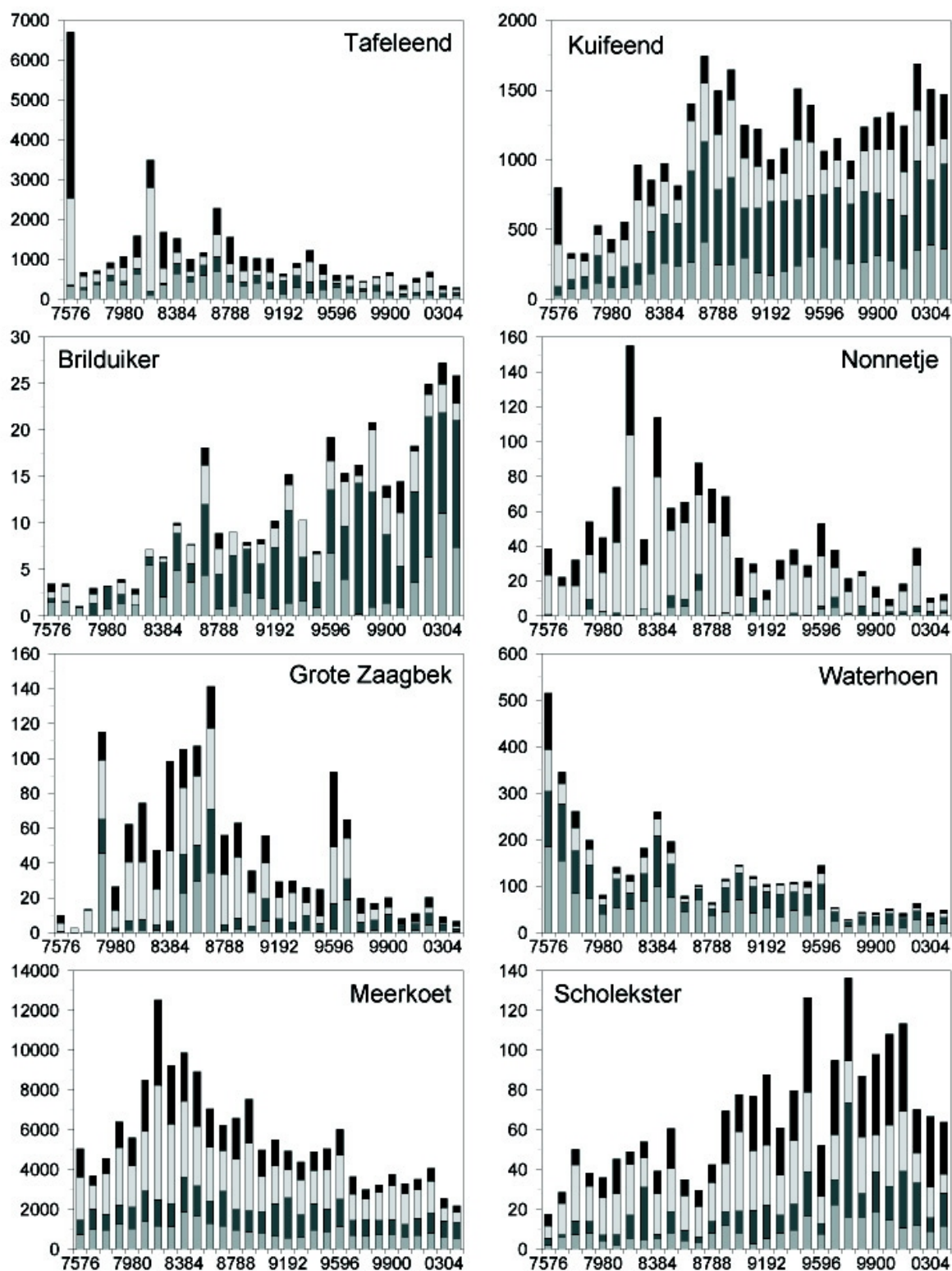
Wintertaling, een van de soorten die tijdens de eerste watervogeltelling in 1948 werd waargenomen (Foto Harvey van Diek)

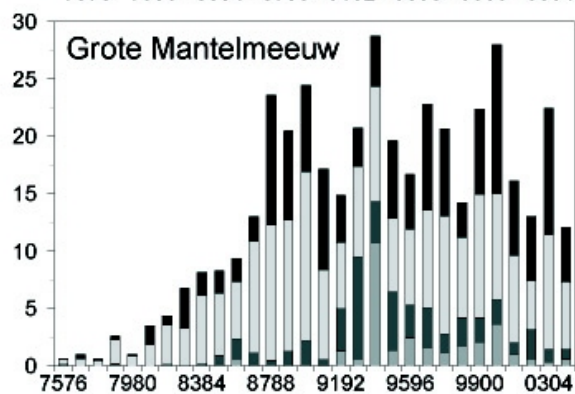
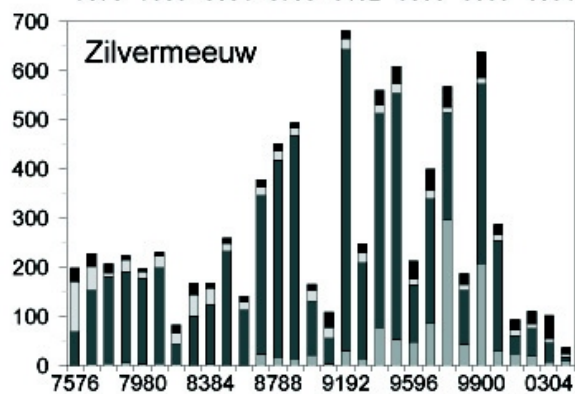
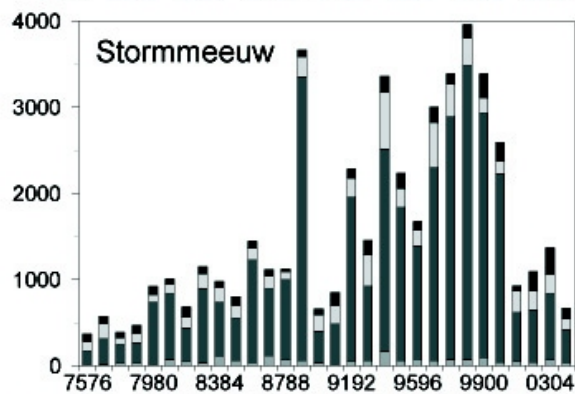
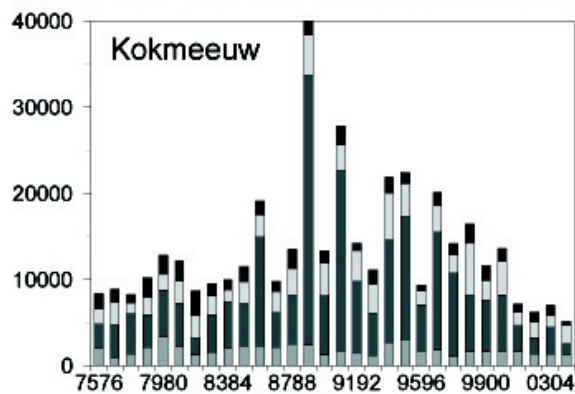
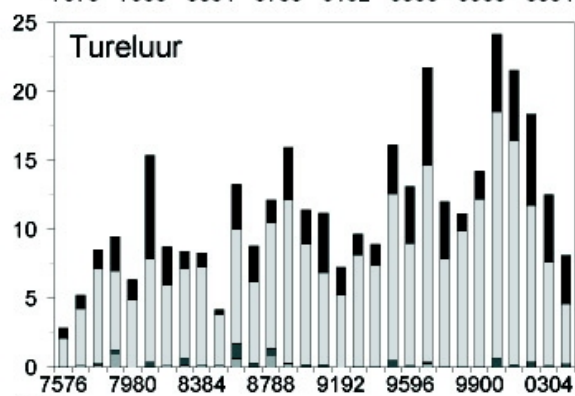
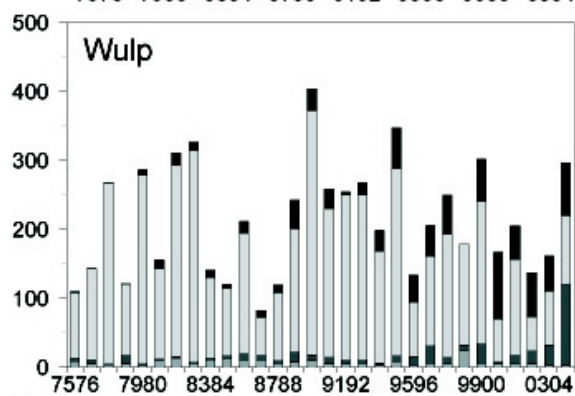
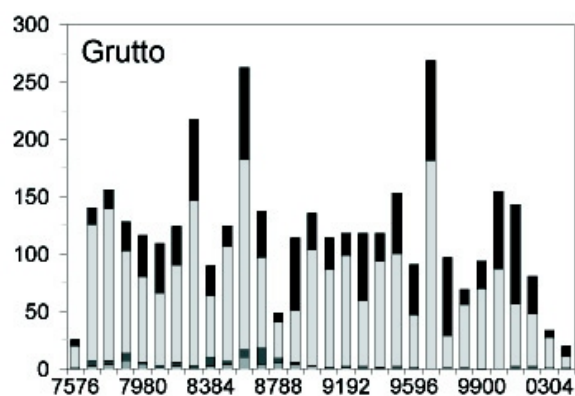
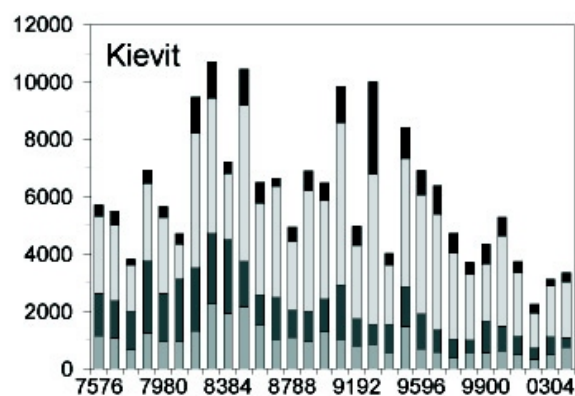
Hieronder worden van de 32 algemeenste soorten de trendgrafieken weergegeven. Het gaat om het gemiddeld aantal per maand over de acht telmaanden, met van onder naar boven de deelgebieden Maas oost, Maas west, Waal oost en Waal west.

Maas oost
 Maas west
 Waal oost
 Waal west

Notulen ALV VWG Nijmegen e.o. 6 oktober 2005

Aanwezig: Twan Teunissen, Frank Willems, Erik van Dijk, Peter Hoppenbrouwers, Hans van Ooijen, Laurens Rietveld, Sjak Gielen, Annelies Timmerman, Menno Hornman, Harvey van Diek, Kell Eradus, Nico van der Poel, Jos van Oostveen, Bram Aarts, Rob Felix.

Afmeldingen: Paul Gnodde, Rob Gorissen.

1. Notulen 17 maart 2005:

Cursussenaanbod, we gaan een paar cursussen voorleggen aan onze leden, eens kijken wat de animo hiervoor is en laten die indien mogelijk starten. Bekendmaking hieromtrent geschiedt via Mourik, mailcirkel en website.

2. Mededelingen bestuur:

Arthur Hoffmann treedt af als secretaris van de vogelwerkgroep, Peter Hoppenbrouwers neemt dit van hem over, we zoeken nu naar een algemeen lid voor het bestuur.

3. Ingekomen stukken:

Sovondag, Met de vraag of wij daar gaan staan met een stand, bemensing (Menno Hornman, Sjak Gielen, Kell Eradus, Erik van Dijk, Peter Hoppenbrouwers) Peter Hoppenbrouwers regelt dit verder.

4. Financien:

10 leden zijn geroyeerd, 10 nieuwe leden, totaal een 167 leden, 98 hebben al betaald, 67 moeten nog betalen

5. Jubileumpunten:

Fotoexpo: 1 december 30 foto's, een vakjury bepaalt verder, hier voorafgaande kon men via de website de publieksprijs kiezen.

De foto's worden via Combifoto Verweij geleverd. Lijsten hiervoor gaan via Verweij en Kral. Onduidelijk is hoe dat op dit moment is geregeld, ivm toestand Kral. De fotowedstrijd leverde in totaal een 108 inzendingen aan foto's op, hierover is een 20-tal keer gestemd.

Voor een eventuele volgende keer moet er 1 moment zijn van stemmen, via een excel sheet stemmen bleek in praktijk niet door iedereen correct te zijn gebruikt. Misschien moet er ook een scheiding tussen het digiscopen (fotograferen door telescoop) en gewoon fotograferen gemaakt worden in de toekomst.

Jubileummourik: 30 jaar VWG staat centraal, zal in kleur verschijnen. De redactie deelt mee dat Peter Eekelder stopt met redactiewerk en Menno Hornman zijn plaats inneemt.

6.Overigen:

Jaarsoort 2005 de Huiszwaluw: volgens Kell en Nico had de telling hiervan een moeizame start in ons werkgebied, de manier van tellen wisselt. Een artikel hierover volgt.

Nieuw jaarsoort 2006: de Zwarte Roodstaart.

Het wordt lastig het soort gebiedsdekkend te tellen, alle losse waarnemingen zijn welkom. Kell, Frank en Peter H willen wel iets doen. Wie gaat dit op zich nemen, de kar trekken? Actiepuntje bestuur.

Waarnemingen: Waarneming.nl gaat samenwerken met Sovon.

Excursies: Algemene excursies verliepen tot nu toe met wisselende belangstelling. Bij de woensdagavondexcursies wil Paul Gnodde er meer leden bij betrekken.

Inventarisaties: In de GP waren er dit jaar minder grauwe ganzen, was het een goed jaar voor de Kerkuil en was er 1 territorium Roerdomp in de Groenlanden en 1 territorium Grote Karekiet langs het Meertje.

Kraaijenbergse Plassen: Kell vertelt dat er 15 paar Visdief vastgesteld zijn, nesten vooral op drijvende grindbakken, hieronder een paar geringde beesten uit Duitsland. Verder een stijging van het aantal blauwborsten en roodborsttapuiten. Helaas geen Graspieper te vastgesteld.

Mulderskop: een 3-tal nachtzwaluwenterritoria op de Mulderskop en een 2-tal op het zweefvliegveld vastgesteld.

Ruimtelijke Ordening: Ooijpolder, nieuwe sloten erbij gegraven volgens de laatste landinrichting, wat herverkavelingen. Beloofd was dat er een aantal hagen werden behouden, hier is toch wat misgegaan. In de Langstraat komt er een sloot bij. Zwanenbroekje, plan via particulier. Rijnstrangen, waterpeil een 25 cm omhoog, had direct effect, roerdompen, woudapen en Snor werden gehoord.

7.Rondvraag:

Hans van Ooijen, Natuur en Milieugroep Wijchen wil meer doen voor Kerkuil, contact opnemen met Jan Jacobs.

Laurens Rietveld, zou graag meer willen weten over fotograferen/digiscopen. Peter H. zal eens kijken of er wat te regelen valt.

Frank Willems sloot de avond af met een WIWO Iran 2004-2005 lezing.

AGENDA

December 2005

15 december Contactavond Vwg 3e donderdag van de maand in café de Hemel

Januari 2006

19 januari Contactavond Vwg 3e donderdag van de maand in café de Hemel

Februari 2006

16 februari Contactavond Vwg 3e donderdag van de maand in café de Hemel

Maart 2006

23 maart ALV in wijkcentrum Burghardt (Burghardt v/d Berghstraat 112) om 20.00 uur

zondag 26 maart Excursie met de **fiets** langs de Bemmelse en Gendtse polder
Start om 07.30 uur net voor de Waalbrug aan Nijmeegse kant.

MOURIK 2005-3

April 2006

zondag 9 april

Wandeling Duivelsberg
Start om 07.00 uur kruising Rijksstraatweg en N 325.

20 april

Contactavond Vwg 3e donderdag van de maand in café de Hemel

zondag 23 april

Met de **fiets** door ooijpolder
Start om 07.00 uur bij Hollandsch-Duitsch gemaal.

Mei 2006

zondag 7 mei

Wandeling Millingerwaard
Start om 07.00 uur bij de Kerk van Kekerdom.

18 mei

Contactavond Vwg 3e donderdag van de maand in café de Hemel

zondag 21 mei

Landgoed Tongelaar
Start om 07.00 uur bij het kasteel Tongelaar.

25-29 mei

Amelandkamp

Juni 2006

15 juni

Contactavond Vwg 3e donderdag van de maand in café de Hemel

zondag 18 juni

Dagexcursie Bargerveen (Drenthe)
Vertrek om 06.00 uur.

Juli 2006

zondag 16 juli

Millingerwaard met IVN Groesbeek
Start om 07.00 bij de kerk van Kekerdom.

Meer info omtrent excursies en opgeven hiervoor bij Peter Hoppenbrouwers 024-3234751 of peter.hoppenbrouwers@planet.nl